



تحلیل امنیت سرمایه‌گذاری در استان خراسان جنوبی: موانع، فرصت‌ها و راهکارهای پیشنهادی





جمهوری اسلامی ایران
وزارت امور اقتصادی و دارایی
اداره کل امور اقتصادی و دارایی خراسان جنوبی

سری گزارش های تحلیلی اقتصاد استان خراسان جنوبی

عنوان گزارش

**تحلیل امنیت سرمایه گذاری در استان خراسان جنوبی: موانع،
فرصت ها و راهکارهای پیشنهادی**

معاونت اقتصادی - دی ماه ۱۴۰۳

به نام خدا

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش	تحلیل امنیت سرمایه‌گذاری در استان خراسان جنوبی: موانع، فرصت‌ها و راهکارهای پیشنهادی
مجری	اداره کل امور اقتصادی و دارایی خراسان جنوبی
مدیر طرح	محسن مودی
همکاران	حسین شرفی، یعقوب فاطمی زردان
تاریخ انتشار	دی ماه ۱۴۰۳

فهرست مطالب

۱	چکیده
۲	۱. مقدمه
۳	۲. ضرورت و بیان مساله
۴	۳. تعریف واژگان
۵	۴. مبانی نظری
۵	۴-۱. مفهوم امنیت سرمایه‌گذاری و اهمیت آن
۵	۴-۲. نحوه اندازه‌گیری امنیت سرمایه‌گذاری
۶	۴-۳. اثرات امنیت سرمایه‌گذاری بر اقتصاد
۶	۴-۴. عوامل مؤثر بر امنیت سرمایه‌گذاری
۶	۴-۵. چالش‌های امنیت سرمایه‌گذاری در ایران و خراسان جنوبی
۷	۵. مطالعات و پیشینه تحقیق
۷	الف) مطالعات داخلی
۸	ب) مطالعات خارجی
۹	۶. روش تحقیق
۹	۷. بررسی شاخص امنیت سرمایه‌گذاری
۱۱	۷-۱. شاخص عملکرد دولت
۱۵	۷-۲. شاخص ثبات اقتصاد کلان
۱۶	الف) عوامل استانی (قابل کنترل در استان)
۲۰	ب) عوامل کشوری (غیرقابل کنترل در استان)
۲۲	۷-۳. شاخص حقوق مالکیت
۲۳	۷-۴. شاخص فرهنگ وفای به عهد و صداقت و دوستی
۲۵	۵-۷. شاخص شفافیت و سلامت اداری
۲۶	۶-۷. شاخص ثبات و پیش‌بینی پذیرى مقررات و رویه‌های اجرایی
۲۸	۷-۷. شاخص مصونیت جان و مال شهروندان از تعرض
۳۰	۷-۸. بررسی روند تغییرات شاخص امنیت سرمایه‌گذاری استان و کشور و مولفه‌های آن
۳۲	۷-۹. اقدامات انجام شده توسط این اداره کل در حوزه سرمایه‌گذاری خارجی
۳۸	۸. نتیجه‌گیری و ارائه توصیه‌های سیاستی
۳۹	منابع و مآخذ

فهرست جداول

- جدول ۱) تغییرات نسبت سرمایه گذاری به تولید ناخالص داخلی به قیمت جاری (درصد)..... ۲
- جدول ۲) نامناسب ترین و مناسبترین مؤلفه های ارزیابی شده از امنیت سرمایه گذاری ۱۱
- جدول ۳) وضعیت شاخص سرمایه گذاری استان خراسان جنوبی در طول سه ساله اخیر..... ۳۲
- جدول ۴) پروژه های به بهره برداری رسیده طی سه ساله اخیر..... ۳۴
- جدول ۵) پروژه های سرمایه گذاری خارجی در حال ساخت..... ۳۴
- جدول ۶) اطلاعات پروژه های سرمایه گذاری خارجی فعال و به بهره برداری رسیده در استان خراسان جنوبی ۳۵
- جدول ۷) وضعیت سرمایه گذاری خارجی در استان خراسان جنوبی..... ۳۶
- جدول ۸) مقایسه شاخص امنیت سرمایه گذاری در یک سال گذشته..... ۳۶

فهرست نمودارها

- نمودار ۱) مقایسه امنیت سرمایه گذاری کشور و استان خراسان جنوبی (بدترین نمره = ۱۰ و بهترین نمره = ۰)..... ۱۰
- نمودار ۲) رتبه استان خراسان جنوبی در امنیت سرمایه گذاری ۱۰
- نمودار ۳) مقایسه شاخص عملکرد دولت بین کشور و استان (بدترین نمره = ۱۰ و بهترین نمره = ۰)..... ۱۲
- نمودار ۴) رتبه استان خراسان جنوبی در شاخص عملکرد دولت ۱۲
- نمودار ۵) مقایسه شاخص ثبات اقتصاد کلان بین کشور و استان (بدترین نمره = ۱۰ و بهترین نمره = ۰)..... ۱۵
- نمودار ۶) رتبه استان خراسان جنوبی در شاخص ثبات اقتصاد کلان..... ۱۵
- نمودار ۷) مقایسه شاخص حقوق مالکیت بین کشور و استان (بدترین نمره = ۱۰ و بهترین نمره = ۰)..... ۲۲
- نمودار ۸) رتبه استان خراسان جنوبی در شاخص حقوق مالکیت ۲۳
- نمودار ۹) مقایسه شاخص فرهنگ وفای به عهد و صداقت و دوستی بین کشور و استان..... ۲۴
- نمودار ۱۰) رتبه استان خراسان جنوبی در شاخص فرهنگ وفای به عهد و صداقت و دوستی ۲۴
- نمودار ۱۱) مقایسه شاخص شفافیت و سلامت اداری بین کشور و استان (بدترین نمره = ۱۰ و بهترین نمره = ۰)..... ۲۶
- نمودار ۱۲) رتبه استان خراسان جنوبی در شاخص شفافیت و سلامت اداری..... ۲۶
- نمودار ۱۳) مقایسه شاخص ثبات و پیش بینی پذیری مقررات و رویه های اجرایی بین کشور و استان..... ۲۷
- نمودار ۱۴) رتبه استان خراسان جنوبی در شاخص ثبات و پیش بینی پذیری مقررات و رویه های اجرایی..... ۲۷
- نمودار ۱۵) مقایسه شاخص مصونیت جان و مال شهروندان از تعرض بین کشور و استان..... ۲۹
- نمودار ۱۶) رتبه استان خراسان جنوبی در شاخص مصونیت جان و مال شهروندان از تعرض..... ۲۹
- نمودار ۱۷) بررسی روند تغییرات شاخص امنیت سرمایه گذاری کشور و مؤلفه های آن..... ۳۰
- نمودار ۱۸) بررسی روند تغییرات شاخص امنیت سرمایه گذاری استان و مؤلفه های آن..... ۳۰

فهرست شکل‌ها

- شکل ۱) اقدامات انجام شده به منظور حمایت از سرمایه گذاران خارجی استان ۱۳
- شکل ۲) سهم فناوری صنایع استان خراسان جنوبی - ۱۳۹۸ ۱۸
- شکل ۳) سهم ارزش افزوده شهرستان‌های استان از کل ارزش افزوده استان (متوسط سال‌های ۱۳۹۰-۱۳۹۹) ۱۹

تحلیل امنیت سرمایه‌گذاری در استان خراسان جنوبی: موانع، فرصت‌ها و راهکارهای پیشنهادی

چکیده

امنیت سرمایه‌گذاری یکی از مهم‌ترین عوامل توسعه اقتصادی و جذب سرمایه‌گذاران در هر منطقه به شمار می‌رود. این شاخص، با تأثیر مستقیم بر ثبات اقتصادی، اشتغال‌زایی و بهره‌وری منابع، می‌تواند رشد بلندمدت اقتصادی را تضمین کند. کاهش امنیت سرمایه‌گذاری می‌تواند مانع از ورود سرمایه‌های داخلی و خارجی به بخش‌های مولد شده و اقتصاد را به سمت رکود هدایت کند. با توجه به اهمیت این موضوع و کاهش محسوس نسبت سرمایه‌گذاری به تولید ناخالص داخلی در دهه ۱۳۹۰، مطالعه امنیت سرمایه‌گذاری به‌عنوان یکی از الزامات توسعه پایدار در استان‌ها، از جمله استان خراسان جنوبی، ضرورت یافته است. این استان به دلیل دارا بودن ظرفیت‌های منحصربه‌فرد معدنی، کشاورزی، گردشگری، و موقعیت مرزی با افغانستان، پتانسیل بالایی برای جذب سرمایه‌گذاران دارد. در پژوهش حاضر، شاخص‌های امنیت سرمایه‌گذاری در خراسان جنوبی و روند تغییرات آن مورد بررسی قرار گرفته و نتایج نشان می‌دهد که این استان طی سال‌های اخیر عملکرد مثبتی داشته و در بهار ۱۴۰۳ رتبه پنجم کشوری را در این شاخص کسب کرده است. بهبود این رتبه ناشی از ارتقای شفافیت و سلامت اداری، تسهیل فرآیندهای صدور مجوز، توسعه زیرساخت‌ها، و اجرای پروژه‌های کلیدی مانند گازرسانی به روستاهای بالای ۲۰ خانوار، احداث راه‌آهن و گسترش شبکه‌های برق‌رسانی بوده است. در بخش حقوق مالکیت، خراسان جنوبی با تضمین قوانین و حمایت از سرمایه‌گذاران توانسته رتبه اول کشور را در سال ۱۴۰۳ به دست آورد. همچنین، در شاخص‌هایی مانند وفای به عهد و شفافیت اداری، این استان عملکرد مناسبی داشته که بیانگر بهبود تعامل میان مردم و مسئولین و اعتمادسازی در میان سرمایه‌گذاران است. علی‌رغم این دستاوردها، چالش‌هایی همچون ضعف زیرساخت‌های تولیدی، نرخ بالای تورم، و محدودیت در دسترسی به منابع آبی و انرژی همچنان وجود دارند که می‌توانند بر پایداری امنیت سرمایه‌گذاری اثر منفی بگذارند. از این رو، پیشنهاد می‌شود اقداماتی از جمله گسترش بازارچه‌های مرزی، توسعه زیرساخت‌های حمل‌ونقل و انرژی‌های تجدیدپذیر، تقویت نظارت اداری و کاهش بوروکراسی، ارائه مشوق‌های مالی و مالیاتی به سرمایه‌گذاران، و اجرای پروژه‌های مشترک با کشورهای همسایه صورت گیرد. همچنین، ایجاد مراکز مشاوره سرمایه‌گذاری و تقویت آموزش نیروی انسانی متخصص در بخش‌های مختلف می‌تواند بهره‌وری اقتصادی را افزایش دهد. توجه به این موارد، همراه با استفاده بهینه از ظرفیت‌های استراتژیک استان، می‌تواند خراسان جنوبی را به یکی از قطب‌های اصلی سرمایه‌گذاری در کشور تبدیل کند.

کلیدواژگان: امنیت سرمایه‌گذاری، سرمایه‌گذاری خارجی، شفافیت اداری، حقوق مالکیت و زیرساخت‌های اقتصادی

۱. مقدمه

سرمایه گذاری و تداوم آن امری ضروری برای حفظ روند بلندمدت رشد اقتصادی است. در صورتی که سرمایه گذاری در کشور اندک باشد رشد بلندمدت کشور را دچار وقفه می کند. شناخت دلایل این پدیده با هدف احیای روند سرمایه گذاری نیازمند شناخت عوامل مؤثر بر سرمایه گذاری و بررسی روند تغییرات آن است. با توجه به زمانبر بودن دوره بازگشت سرمایه گذاری از یکسو و سودآوری فعالیتهای سرمایه گذاری موازی (بازار ارز، مسکن، خروج سرمایه و ...)، سیاست مناسب برای احیای سرمایه گذاری صنعتی در ایران مستلزم ارتقای امنیت سرمایه گذاری و کاهش ریسکهای مختلف است و سیاستهایی که تنها به مشوقهای سرمایه گذاری توجه کنند و به موضوع مهم امنیت سرمایه گذاریها توجه نداشته باشند، به تنهایی موفق نخواهند بود. باید توجه داشت که سرمایه گذاران برای انجام سرمایه گذاری همواره سود و بازده سرمایه گذاری، دوره بازگشت سرمایه و ریسکهای سرمایه گذاری در گزینه های مختلف را با یکدیگر مقایسه میکنند.

یکی از متغیرهایی که نشان میدهد در دهه ۱۳۹۰ میزان سرمایه گذاری در مقایسه با اندازه اقتصاد ایران صورت نگرفته است، نسبت سرمایه گذاری به تولید ناخالص داخلی است که در جدول زیر مشخص می باشد. به طور مشخص این نسبت از ۲۴.۷ درصد در ابتدای دهه ۱۳۹۰ به ۱۸.۵ درصد در انتهای دوره مورد مطالعه رسیده است که نشان میدهد در مقایسه با اندازه اقتصاد ایران (تولید ناخالص داخلی) سرمایه گذاری کمتری نیز صورت گرفته است. اگرچه نسبت سرمایه گذاری در ماشین آلات به تولید از ۱۲.۷ در ابتدای دوره به ۱۲.۵ درصد در انتهای دوره رسیده است، اما شدت کاهش در نسبت سرمایه گذاری ساختمان شدیدتر بوده است به طوریکه این نسبت از ۱۲ درصد در سال ۱۳۹۰ به ۶ درصد در سال ۱۴۰۱ کاهش یافته است. تداوم وضعیت فعلی در میانمدت به معنای کاهش ظرفیتهای اقتصاد ایران و درنهایت کاهش چشم انداز رشد اقتصادی است (مرکز پژوهش های مجلس).

جدول ۱) تغییرات نسبت سرمایه گذاری به تولید ناخالص داخلی به قیمت جاری (درصد)

سال	نسبت سرمایه‌گذاری به تولید ناخالص داخلی	نسبت سرمایه‌گذاری در ماشین‌آلات به تولید	نسبت سرمایه‌گذاری در ساختمان به تولید
۱۳۹۰	۲۴.۷	۱۲.۷	۱۲.۰
۱۳۹۱	۲۰.۴	۱۰.۰	۱۰.۴
۱۳۹۲	۱۹.۴	۱۰.۲	۹.۲
۱۳۹۳	۲۱.۹	۱۲.۱	۹.۸
۱۳۹۴	۲۰.۵	۱۱.۲	۹.۳
۱۳۹۵	۲۱.۲	۱۲.۱	۹.۱
۱۳۹۶	۲۱.۶	۱۳.۵	۸.۱
۱۳۹۷	۲۰.۵	۱۲.۱	۸.۴
۱۳۹۸	۱۹.۳	۱۱.۶	۷.۷
۱۳۹۹	۱۹.۷	۱۲.۵	۷.۲
۱۴۰۰	۱۹.۶	۱۲.۷	۶.۹
۱۴۰۱	۱۸.۵	۱۲.۵	۶.۰

دلایل عمده کاهش تشکیل سرمایه ثابت ناخالص داخلی را باید در دو مقوله سودآوری سرمایه گذاری و امنیت سرمایه گذاری جستجو کرد. سودآوری سرمایه گذاری به متغیرهای مختلف مانند رشد اقتصادی، نرخ های سود بانکی، نرخ های مالیات و قیمت عوامل تولید بستگی دارد که بر سودآوری طرح های سرمایه گذاری اثرگذارند. از سوی دیگر، امنیت سرمایه گذاری (به عنوان یکی از ابعاد مهم امنیت اقتصادی) دربرگیرنده ابعاد مختلفی شامل ثبات سیاسی، ثبات اقتصادی محیط مناسب کسب و کار، شفافیت و آزادی اقتصادی، نظام حقوقی حمایت کننده از حقوق مالکیت و به ویژه مالکیت فکری و معنوی و ثبات اقتصاد کلان (سیاست های پولی، مالی و ارزی) است (مرکز پژوهش های مجلس). از این رو مطالعه و بررسی چالش های موجود در این زمینه امری ضروری می باشد.

۲. ضرورت و بیان مساله

پژوهش در زمینه امنیت سرمایه گذاری به دلایل متعددی از جمله تأثیر مستقیم آن بر رشد اقتصادی، جذب سرمایه گذاران داخلی و خارجی، و افزایش بهره‌وری منابع، اهمیت ویژه‌ای دارد. کاهش امنیت سرمایه گذاری می‌تواند موجب خروج سرمایه از کشور، کاهش اشتغال، و رکود اقتصادی شود. از طرف دیگر، مطالعات نشان داده‌اند که بهبود شاخص امنیت سرمایه گذاری می‌تواند موجب افزایش سرمایه گذاری در بخش‌های مولد مانند صنعت و کشاورزی شود و به توسعه پایدار کمک کند (کافمن و همکاران^۱، ۲۰۱۰). ایران، به‌ویژه در دهه ۱۳۹۰، با کاهش نسبت سرمایه گذاری به تولید ناخالص داخلی روبرو بوده که از ۲۴.۷ درصد به ۱۸.۵ درصد رسیده است. این کاهش نشان‌دهنده کاهش ظرفیت‌های تولیدی و چشم‌انداز رشد اقتصادی کشور است (مرکز پژوهش‌های مجلس، ۱۴۰۱). پژوهش‌ها نشان داده‌اند که عواملی مانند شفافیت اداری، حقوق مالکیت، و ثبات مقررات، از مهم‌ترین مؤلفه‌های تأثیرگذار بر امنیت سرمایه گذاری هستند (سعیدی و نوروزی، ۱۴۰۲). از این‌رو، توجه به بهبود این شاخص‌ها می‌تواند موجب تقویت اعتماد سرمایه‌گذاران و افزایش رقابت‌پذیری اقتصادی کشور شود.

استان خراسان جنوبی با دارا بودن ظرفیت‌های غنی معدنی، کشاورزی، و گردشگری، و همچنین موقعیت مرزی استراتژیک، پتانسیل بالایی برای جذب سرمایه‌گذاران دارد. اما وجود چالش‌هایی همچون ضعف زیرساخت‌های تولیدی، نرخ بالای تورم، و نبود شفافیت اداری، نیاز به انجام پژوهش‌های کاربردی برای رفع موانع و تقویت امنیت سرمایه گذاری را ضروری می‌کند (ذاکریان، ۱۴۰۲). علاوه بر این، ثبات اجتماعی و امنیت اقتصادی که از عوامل کلیدی در تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاران هستند، باید در این استان تقویت شود (شاه‌آبادی و همکاران، ۱۳۹۸؛ حسینی و حبیبی مجنده، ۱۴۰۳). در سطح جهانی، تجربه کشورهایی که در شاخص امنیت سرمایه گذاری رتبه بالاتری دارند، نشان می‌دهد که وجود زیرساخت‌های قوی و شفافیت در قوانین، از عوامل اساسی جذب سرمایه گذاری مستقیم خارجی هستند (آسیدو^۲، ۲۰۰۲). بنابراین، پژوهش در این زمینه می‌تواند به تدوین سیاست‌های مؤثر برای بهبود محیط کسب‌وکار و افزایش رقابت‌پذیری استان و کشور کمک

۱ . Kaufmann et al

۲ . Asiedu

کند. همچنین، انجام چنین پژوهش‌هایی می‌تواند منجر به طراحی برنامه‌های حمایتی از سرمایه‌گذاران، کاهش بروکراسی، و بهبود دسترسی به زیرساخت‌های اقتصادی شود (نورث^۱، ۱۹۹۰). در نهایت، این پژوهش نه تنها به شناخت نقاط قوت و ضعف شاخص امنیت سرمایه‌گذاری کمک می‌کند، بلکه با ارائه راهکارهای عملی، مسیر توسعه پایدار اقتصادی استان خراسان جنوبی و کشور را هموار می‌سازد.

۳. تعریف واژگان

۱. **امنیت سرمایه‌گذاری:** امنیت سرمایه‌گذاری به معنای ایجاد شرایطی است که سرمایه‌گذاران بتوانند با اطمینان از ثبات اقتصادی، شفافیت قوانین، حفاظت از حقوق مالکیت، و پیش‌بینی‌پذیری سیاست‌ها، در یک منطقه سرمایه‌گذاری کنند. این شاخص شامل ابعاد مختلفی از جمله ثبات سیاسی، حقوقی، و اقتصادی است که بر تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاران تأثیر مستقیم دارد (مهران و احمدی^۲، ۲۰۱۹).

۲. **شفافیت اداری:** شفافیت اداری به معنای دسترسی آزاد و عادلانه به اطلاعات مرتبط با فرآیندهای اداری و تصمیم‌گیری‌های دولتی است. شفافیت در ادارات و نهادهای دولتی نقش مهمی در کاهش فساد، افزایش اعتماد عمومی، و بهبود فضای کسب‌وکار ایفا می‌کند (کافمن و همکاران^۳، ۲۰۱۰).

۳. **حقوق مالکیت:** حقوق مالکیت مجموعه‌ای از قوانین و مقررات است که از مالکیت افراد و شرکت‌ها بر دارایی‌های ملموس و ناملموس محافظت می‌کند. این حقوق به سرمایه‌گذاران اطمینان می‌دهد که دارایی‌ها و سرمایه‌گذاری‌هایشان در برابر اقدامات غیرقانونی محفوظ خواهد بود (عجم‌اغلو و همکاران^۴، ۲۰۰۱).

۴. **زیرساخت‌های اقتصادی:** زیرساخت‌های اقتصادی شامل امکانات و ساختارهایی است که برای پشتیبانی از فعالیت‌های اقتصادی ضروری هستند، از جمله حمل‌ونقل، انرژی، ارتباطات و تأسیسات عمومی. توسعه این زیرساخت‌ها به کاهش هزینه‌های تولید و افزایش رقابت‌پذیری کمک می‌کند (کالدرون و سروین^۵، ۲۰۰۴).

۵. **وفای به عهد و اعتماد اجتماعی:** وفای به عهد به تعهد افراد، نهادها، و مسئولین به رعایت توافقات و قراردادهای اشاره دارد. این شاخص در روابط اقتصادی و سرمایه‌گذاری اهمیت ویژه‌ای دارد، زیرا اعتماد سرمایه‌گذاران به محیط کسب‌وکار را افزایش می‌دهد (فوکویاما^۶، ۱۹۹۵).

۱ . North

۲ . Mehrara & Ahmadi

۳ . Kaufmann et al

۴ . Acemoglu et al

۵ . Calderón & Servén

۶ . Fukuyama

۴. مبانی نظری

۴-۱. مفهوم امنیت سرمایه‌گذاری و اهمیت آن

امنیت سرمایه‌گذاری مفهومی چندبعدی است که به توانایی یک منطقه یا کشور در حفظ حقوق و منافع سرمایه‌گذاران اشاره دارد. این مفهوم شامل ثبات اقتصادی، شفافیت در قوانین، وجود نظام حقوقی مؤثر، کاهش فساد، و فراهم بودن بسترهای مناسب برای سرمایه‌گذاری است. سرمایه‌گذاران معمولاً در جستجوی محیطی هستند که در آن امکان پیش‌بینی سودآوری، دوره بازگشت سرمایه و میزان ریسک وجود داشته باشد. بر اساس مطالعات صورت گرفته، امنیت سرمایه‌گذاری یکی از مهم‌ترین عوامل تأثیرگذار بر رشد اقتصادی، ایجاد اشتغال، و توسعه پایدار به شمار می‌رود (شاه‌آبادی و همکاران، ۱۳۹۸؛ میرمحمدتبار و افشار، ۱۴۰۱).

۴-۲. نحوه اندازه‌گیری امنیت سرمایه‌گذاری

اندازه‌گیری امنیت سرمایه‌گذاری با استفاده از شاخص‌ها و معیارهای مختلف صورت می‌گیرد. این شاخص‌ها معمولاً ترکیبی از داده‌های پیمایشی (بر اساس نظرسنجی‌ها) و داده‌های آماری (بر اساس گزارش‌های رسمی) هستند. برای مثال، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی در ایران، شاخص امنیت سرمایه‌گذاری را با استفاده از ۱۰ مؤلفه اصلی تهیه می‌کند. این مؤلفه‌ها عبارت‌اند از:

- ثبات اقتصاد کلان
- شفافیت و سلامت اداری
- عملکرد دولت در حمایت از سرمایه‌گذاران
- حقوق مالکیت
- فرهنگ وفای به عهد
- ثبات و پیش‌بینی‌پذیری قوانین
- مصونیت جان و مال شهروندان
- کارایی دستگاه قضایی
- نظام مالیاتی و هزینه‌های سرمایه‌گذاری
- امنیت اجتماعی و اقتصادی

هر یک از این مؤلفه‌ها بر اساس نمره‌دهی از صفر (بهترین حالت) تا ۱۰ (بدترین حالت) ارزیابی می‌شوند. نتایج به‌دست آمده از جمع این مؤلفه‌ها، شاخص کلی امنیت سرمایه‌گذاری را نشان می‌دهد (مرکز پژوهش‌های مجلس، ۱۴۰۱). برای مثال، در پژوهشی که توسط میرمحمدتبار و افشار، (۱۴۰۱) انجام شد، مشخص شد که در دهه ۱۳۸۰ شاخص امنیت

سرمایه‌گذاری در ایران به‌طور متوسط بهبود یافته است، اما در دهه ۱۳۹۰ با کاهش مواجه شده که ناشی از عواملی مانند نوسانات ارزی، افزایش تورم، و کاهش شفافیت اداری بوده است.

۳-۴. اثرات امنیت سرمایه‌گذاری بر اقتصاد

امنیت سرمایه‌گذاری نقش کلیدی در رشد اقتصادی ایفا می‌کند. کشورهای با امنیت بالاتر معمولاً توانایی بیشتری در جذب سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی (FDI) دارند. این سرمایه‌گذاری‌ها به انتقال فناوری، ایجاد اشتغال، و افزایش رقابت‌پذیری اقتصادی منجر می‌شوند. بر اساس مطالعه‌ای که توسط کافمن و همکاران (۲۰۱۰) انجام شد، شفافیت اداری و ثبات سیاسی به‌عنوان دو عامل اصلی در جذب سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی شناسایی شدند.

در ایران، امنیت سرمایه‌گذاری تأثیر مستقیمی بر تجهیز منابع مالی و توسعه بازارهای مالی داشته است. شاه‌آبادی و همکاران (۱۳۹۸) نشان داده‌اند که بهبود شاخص امنیت سرمایه‌گذاری منجر به افزایش تمایل سرمایه‌گذاران به فعالیت در بازار سهام و سرمایه‌گذاری در بخش‌های تولیدی شده است. همچنین، این شاخص بر کاهش هزینه‌های تأمین مالی و تسهیل فرآیندهای کسب‌وکار تأثیر مثبتی داشته است.

۴-۴. عوامل مؤثر بر امنیت سرمایه‌گذاری

الف) عوامل سیاسی و قانونی: ثبات سیاسی، شفافیت قوانین، و وجود نظام حقوقی حمایت‌کننده از حقوق مالکیت از مهم‌ترین عوامل مؤثر بر امنیت سرمایه‌گذاری هستند. بر اساس پژوهش آسیدو (۲۰۰۲) کشورهایی که دارای قوانین شفاف و نظام قضایی کارآمد هستند، توانایی بیشتری در جذب سرمایه‌گذاران خارجی دارند.

ب) عوامل اقتصادی و اجتماعی: ثبات اقتصاد کلان، کاهش تورم، دسترسی به زیرساخت‌های مناسب، و امنیت اجتماعی نیز از عوامل کلیدی محسوب می‌شوند. برای مثال، وجود سیستم حمل‌ونقل کارآمد، دسترسی به منابع انرژی پایدار، و کاهش بوروکراسی اداری، نقش مهمی در افزایش امنیت سرمایه‌گذاری دارد.

ج) فرهنگ وفای به عهد: فرهنگ پایبندی به تعهدات و قراردادهای در تعاملات اقتصادی اهمیت زیادی دارد. سرمایه‌گذاران معمولاً در جستجوی محیطی هستند که در آن تعهدات طرفین رعایت شود و فضای همکاری بلندمدت وجود داشته باشد (فوکویاما، ۱۹۹۵).

۵-۴. چالش‌های امنیت سرمایه‌گذاری در ایران و خراسان جنوبی

یکی از چالش‌های اصلی در خراسان جنوبی، ضعف زیرساخت‌های اقتصادی است. این استان با کمبودهای قابل‌توجهی در زمینه حمل‌ونقل، انرژی، و منابع آبی مواجه است. شبکه حمل‌ونقل ریلی استان هنوز به‌طور کامل به شبکه سراسری کشور متصل نشده و جاده‌های موجود در بسیاری از مناطق روستایی و مرزی کیفیت لازم را ندارند. این مسئله هزینه‌های حمل‌ونقل را افزایش داده و دسترسی به بازارهای داخلی و خارجی را دشوار می‌کند. علاوه بر این، زیرساخت‌های انرژی، از جمله برق و گاز، به‌ویژه برای مناطق صنعتی و معدنی، نیازمند توسعه بیشتر هستند. خشکسالی‌های مداوم نیز بر منابع

آبی استان تأثیر منفی گذاشته و سرمایه‌گذاری در بخش‌هایی مانند کشاورزی و صنایع وابسته به آب را با چالش‌های جدی مواجه کرده است.

یکی دیگر از موانع مهم، بی‌ثباتی اقتصادی و نرخ تورم بالا است. در سطح ملی، نوسانات اقتصادی، از جمله کاهش ارزش پول ملی و تغییرات ناگهانی در نرخ ارز، موجب افزایش هزینه‌های تولید و کاهش قدرت پیش‌بینی‌پذیری برای سرمایه‌گذاران شده است. تورم بالا نه تنها بر هزینه‌های زندگی تأثیر گذاشته، بلکه برنامه‌ریزی بلندمدت سرمایه‌گذاران را مختل کرده است. در خراسان جنوبی، این وضعیت به دلیل وابستگی بیشتر اقتصاد استان به تولیدات اولیه و صادرات، اثرات مضاعفی دارد.

شفافیت پایین اداری و وجود بوروکراسی پیچیده نیز یکی از مسائل تأثیرگذار بر امنیت سرمایه‌گذاری در استان است. سرمایه‌گذاران معمولاً با فرآیندهای طولانی و غیرشفاف برای دریافت مجوزها و اجرای پروژه‌های خود روبه‌رو هستند. این مشکلات به دلیل نبود یک سیستم منسجم دیجیتال و نظارت کافی بر عملکرد ادارات دولتی تشدید شده است. اگرچه اقداماتی مانند راه‌اندازی درگاه ملی مجوزها در سطح ملی انجام شده، اما در برخی مناطق، از جمله خراسان جنوبی، این سامانه‌ها به‌طور کامل اجرا نشده‌اند.

کمبود نیروی انسانی متخصص و مهاجرت نیروی کار ماهر از دیگر چالش‌های استان است. بسیاری از جوانان استان به دلیل کمبود فرصت‌های شغلی مناسب و نبود آموزش‌های تخصصی کافی، به شهرهای دیگر مهاجرت می‌کنند. این امر موجب کاهش دسترسی به نیروی کار ماهر برای پروژه‌های سرمایه‌گذاری شده است. ضعف در مهارت‌آموزی و نبود ارتباط مؤثر میان دانشگاه‌ها و صنایع استان نیز از عوامل تشدیدکننده این مسئله است.

در نهایت، ریسک‌های اجتماعی و امنیتی مرتبط با موقعیت مرزی استان نیز بر امنیت سرمایه‌گذاری تأثیرگذار است. هرچند استان خراسان جنوبی از امنیت بالایی برخوردار است، اما موقعیت جغرافیایی و مرز طولانی با افغانستان، گاهی نگرانی‌هایی در خصوص تجارت و قاچاق کالا ایجاد می‌کند. نبود مدیریت جامع و منسجم در برخی مناطق مرزی باعث شده که سرمایه‌گذاران خارجی ریسک بیشتری را در این منطقه احساس کنند.

به‌طور کلی، رفع این چالش‌ها نیازمند اقداماتی مانند توسعه زیرساخت‌های حمل‌ونقل و انرژی، بهبود شفافیت اداری، ارائه مشوق‌های مالی و مالیاتی، و تقویت آموزش نیروی کار متخصص است. این اقدامات می‌توانند به جذب سرمایه‌گذاران داخلی و خارجی کمک کرده و خراسان جنوبی را به یکی از قطب‌های اصلی سرمایه‌گذاری در کشور تبدیل کنند.

۵. مطالعات و پیشنهاد تحقیق

الف) مطالعات داخلی

شاه‌آبادی و همکاران (۱۳۹۵) در پژوهشی به بررسی تأثیر امنیت سرمایه‌گذاری بر تجهیز منابع مالی در بازار سرمایه ایران پرداخت. روش تحقیق به صورت تحلیلی و با استفاده از داده‌های فصلی طی دوره ۱۳۷۲-۱۳۹۲ بوده است. نتایج نشان داد که بهبود امنیت سرمایه‌گذاری تأثیر مثبت و معناداری بر جذب منابع مالی در بازار سرمایه دارد.

فطرس و احمدوند (۱۳۹۵) در مطالعه ای به بررسی تأثیر جذب سرمایه نقدی و غیرنقدی بر رشد اقتصادی ایران پرداخت. روش تحقیق توصیفی-تحلیلی بوده و داده‌ها از منابع رسمی اقتصادی جمع‌آوری شده است. نتایج نشان می‌دهد که جذب سرمایه‌های خارجی، چه به صورت نقدی و چه غیرنقدی، می‌تواند به طور معناداری به رشد اقتصادی کشور کمک کند.

خیری و همکاران (۱۳۹۵) در پژوهشی به بررسی رابطه توسعه پایدار گردشگری با امنیت سرمایه‌گذاری با تأکید بر اقتصاد مقاومتی پرداختند. روش تحقیق توصیفی-تحلیلی و ابزار جمع‌آوری داده‌ها پرسشنامه بوده است. نتایج نشان داد که توسعه پایدار گردشگری می‌تواند به بهبود امنیت سرمایه‌گذاری و تقویت اقتصاد مقاومتی کمک کند.

مشهدی‌زاده و قدرت‌نماشبستری (۱۴۰۲) در مقاله ای به بررسی انتساب مسئولیت به دولت‌ها در رویه داوری ایکسید پرداخته است. روش تحقیق توصیفی-تحلیلی بوده و با استفاده از منابع کتابخانه‌ای انجام شده است. نتایج نشان می‌دهد که دولت‌ها در قبال تأمین امنیت سرمایه‌گذاری مسئولیت دارند و در صورت نقض تعهدات، ممکن است در داوری‌های بین‌المللی محکوم شوند.

رجایی رامشه (۱۴۰۲) در پژوهشی به بررسی سیاست‌های رسول خدا (ص) به سمت پیشرفت اقتصادی با تأکید بر زیرساخت‌ها پرداخته است. روش تحقیق تاریخی-تحلیلی بوده و با استفاده از منابع اسلامی و تاریخی انجام شده است. نتایج نشان می‌دهد که سیاست‌های اقتصادی پیامبر اسلام می‌تواند الگویی برای بهبود امنیت سرمایه‌گذاری و توسعه زیرساخت‌های اقتصادی باشد.

ب) مطالعات خارجی

بوچنان و همکاران (۲۰۱۲)^۱ در مطالعه ای به بررسی تأثیر نهادهای سیاسی و حقوقی بر جریان‌های سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی (FDI) پرداختند. روش تحقیق به صورت پانل دیتا و با استفاده از داده‌های ۱۲۰ کشور در دوره ۱۹۹۶-۲۰۰۶ بوده است. نتایج نشان می‌دهد که کیفیت نهادهای سیاسی و حقوقی تأثیر مثبت و معناداری بر جذب FDI دارد.

باس و هفکر (۲۰۰۷)^۲ در پژوهشی به بررسی تأثیر عوامل سیاسی، نهادی و اقتصادی بر تصمیمات سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی پرداختند. روش تحقیق به صورت داده‌های پانل برای ۸۳ کشور در دوره ۱۹۸۴-۲۰۰۳ بوده است. نتایج نشان می‌دهد که ثبات سیاسی، کیفیت نهادهای اقتصادی سالم تأثیر مثبت بر جذب FDI دارند.

۱ . Buchanan et al

۲ . Busse and Hefeker

الفرو (۲۰۰۴)^۱ در مطالعه ای به بررسی تأثیر سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی بر رشد اقتصادی با تأکید بر نقش بازارهای مالی پرداخت. روش تحقیق به صورت داده‌های پانل برای ۷۲ کشور در دوره ۱۹۷۵-۱۹۹۵ بوده است. نتایج نشان می‌دهد که FDI در کشورهایی با بازارهای مالی توسعه‌یافته تأثیر مثبت‌تری بر رشد اقتصادی دارد.

آسیدو (۲۰۰۶) در پژوهشی به بررسی عوامل مؤثر بر جذب سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در کشورهای جنوب صحرای آفریقا پرداخت. روش تحقیق به صورت داده‌های پانل برای ۲۲ کشور در دوره ۱۹۸۴-۲۰۰۰ بوده است. نتایج نشان می‌دهد که زیرساخت‌های مناسب، ثبات سیاسی و سیاست‌های تجاری آزاد تأثیر مثبت بر جذب FDI دارند.

کامپوس و کینوشیتا (۲۰۰۳)^۲ در مطالعه ای به بررسی تأثیر سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی بر رشد اقتصادی در کشورهای در حال گذار پرداختند. روش تحقیق به صورت داده‌های پانل برای ۲۵ کشور در دوره ۱۹۹۰-۱۹۹۸ بوده است. نتایج نشان می‌دهد که FDI تأثیر مثبت و معناداری بر رشد اقتصادی این کشورها دارد، به‌ویژه زمانی که با اصلاحات نهادی همراه باشد.

۶. روش تحقیق

روش پژوهش این گزارش به صورت تحلیلی-توصیفی است که به بررسی جامع تحقیقات معتبر داخلی و خارجی مرتبط با موضوع امنیت سرمایه‌گذاری در استان خراسان جنوبی متمرکز شده است. در این مطالعه، منابع علمی از پایگاه‌های داده معتبر، گزارش‌های رسمی، و مقالات پژوهشی برای شناسایی عوامل مؤثر بر امنیت سرمایه‌گذاری، شاخص‌های مرتبط با آن، و وضعیت موجود استان خراسان جنوبی در مقایسه با سایر استان‌های کشور استفاده شده است. همچنین، داده‌های به‌دست‌آمده از مرکز پژوهش‌های مجلس، نهادهای استانی، و پژوهش‌های میدانی پیشین به‌عنوان منابع پایه به کار گرفته شده‌اند. هدف اصلی این پژوهش، ارائه یک نمای کلی از وضعیت امنیت سرمایه‌گذاری در استان، شناسایی نقاط قوت و ضعف، و پیشنهاد راهکارهایی برای بهبود این شاخص در راستای توسعه اقتصادی استان و کشور بوده است.

۷. بررسی شاخص امنیت سرمایه‌گذاری

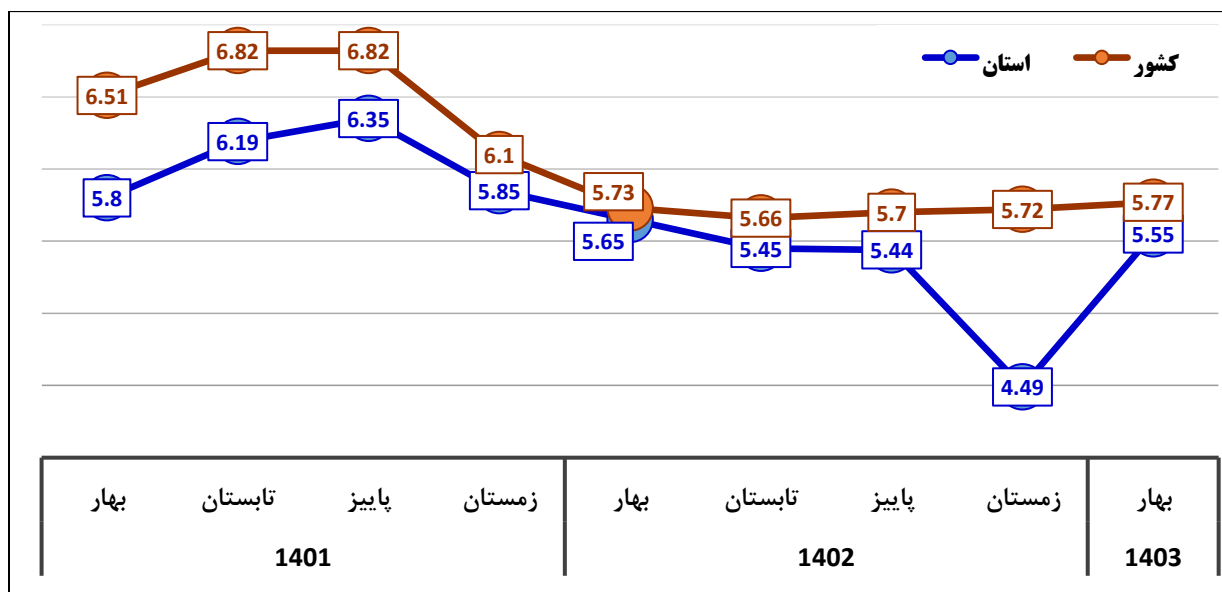
بر اساس گزارش مرکز پژوهش‌های مجلس، خراسان جنوبی طی سال‌های اخیر توانسته است در بین استان‌های کشور رتبه‌های قابل قبولی را در شاخص امنیت سرمایه‌گذاری کسب کند. همانطور که از نمودار زیر مشخص است شاخص امنیت سرمایه‌گذاری نسبت به متوسط کشوری در وضعیت مناسب تری قرار دارد. علاوه بر این، روند تغییرات شاخص امنیت سرمایه‌گذاری استان خراسان جنوبی در چند ماهه اخیر نشانگر بهبود این شاخص و وجود شرایط مناسب سرمایه‌گذاری در استان است. این موفقیت می‌تواند در نتیجه همکاری فعالان اقتصادی و بهبود فضای کسب‌وکار باشد. استان خراسان

۱ . Alfaro et al

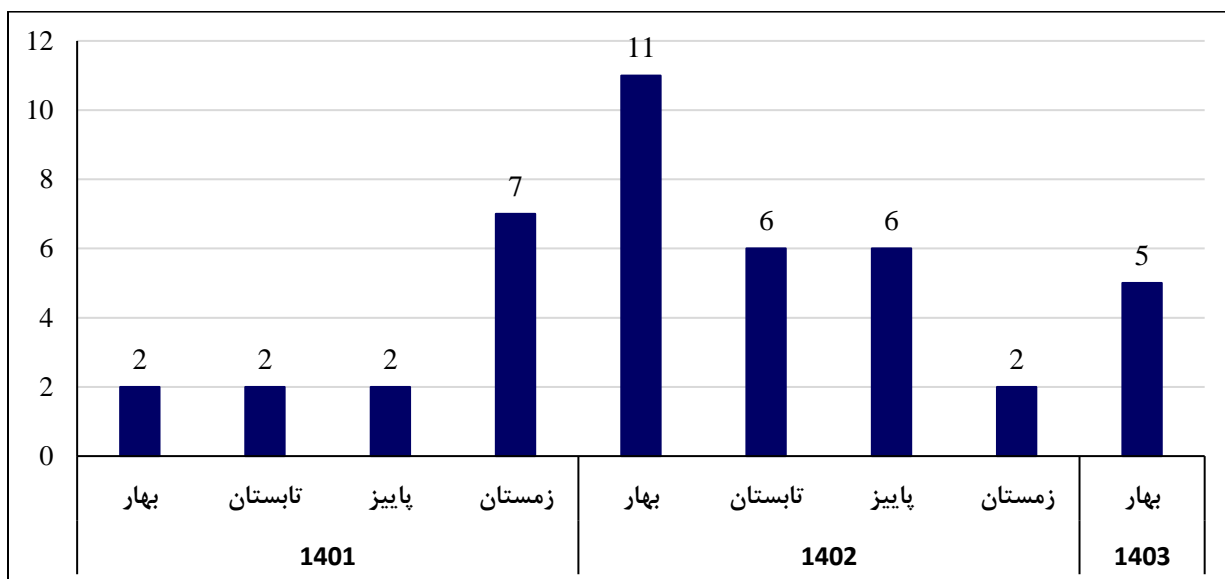
۲ . Campos and Kinoshita

جنوبی به دلیل وجود منابع طبیعی غنی (مانند معادن)، ظرفیت‌های کشاورزی و گردشگری، و مرز طولانی با افغانستان، فرصت‌های منحصربه‌فردی برای سرمایه‌گذاران داخلی و خارجی ایجاد کرده است. این موقعیت‌های استراتژیک همراه با امنیت بالا، زمینه‌ساز سرمایه‌گذاری بالا شده است.

نمودار (۱) مقایسه امنیت سرمایه‌گذاری کشور و استان خراسان جنوبی (بدترین نمره = ۱۰ و بهترین نمره = ۰)



نمودار (۲) رتبه استان خراسان جنوبی در امنیت سرمایه‌گذاری



براساس ارزیابی صورت گرفته در پیمایش فصلی بهار سال ۱۴۰۳ و مقایسه آن با زمستان سال ۱۴۰۲، نامناسب‌ترین و مناسب‌ترین مؤلفه‌های ارزیابی شده از امنیت سرمایه‌گذاری به شرح زیر است:

جدول ۲) نامناسب ترین و مناسبترین مؤلفه های ارزیابی شده از امنیت سرمایه گذاری

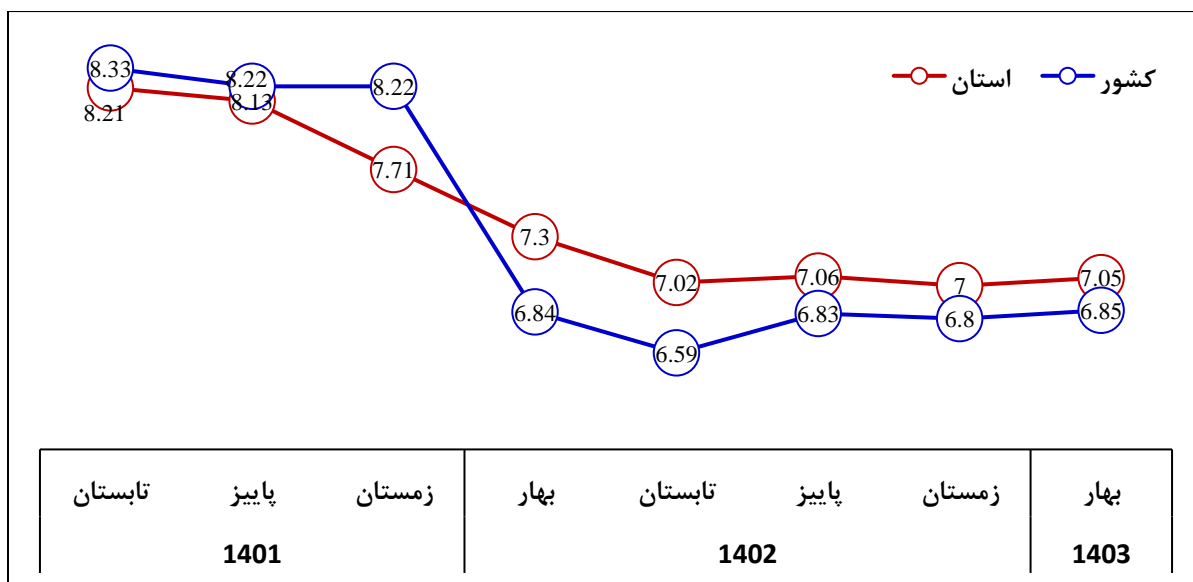
زمستان سال ۱۴۰۲			بهار سال ۱۴۰۳		
ردیف	نامناسبترین مؤلفه ها	کفایت	ردیف	نامناسبترین مؤلفه ها	کفایت
۱	میزان حمایت مسئولان استانی از داوطلبان سرمایه‌گذاری	۷/۷۲	۱	میزان حمایت مسئولان استانی از داوطلبان سرمایه‌گذاری	۷/۸۲
۲	عمل مسئولان ملی به وعده‌های داده شده	۷/۵۷	۲	عمل مسئولان ملی به وعده‌های داده شده	۷/۶۳
۳	ثبات یا قابل پیش‌بینی بودن تصمیمات مسئولان استانی یا محلی	۷/۴۲	۳	ثبات یا قابل پیش‌بینی بودن تصمیمات مسئولان استانی یا محلی	۷/۴۸
ردیف	مناسبترین مؤلفه ها	کفایت	ردیف	مناسبترین مؤلفه ها	کفایت
۱	ثبات قوانین و مقررات	۴/۷۴	۱	ثبات قوانین و مقررات	۴/۷۷
۲	سرقت مالی (پول نقد، کالا و تجهیزات)	۴/۹۹	۲	سرقت مالی (پول نقد، کالا و تجهیزات)	۵/۰۴
۳	میزان وفای‌به‌عهد در اجرای قرارداد کتبی یا شفاهی در بازار	۵/۰۶	۳	میزان وفای‌به‌عهد در اجرای قرارداد کتبی یا شفاهی در بازار	۵/۱۲

در ادامه به بررسی مولفه هایی که به کمک آن ها شاخص امنیت سرمایه گذاری استخراج می گردد، پرداخته می شود.

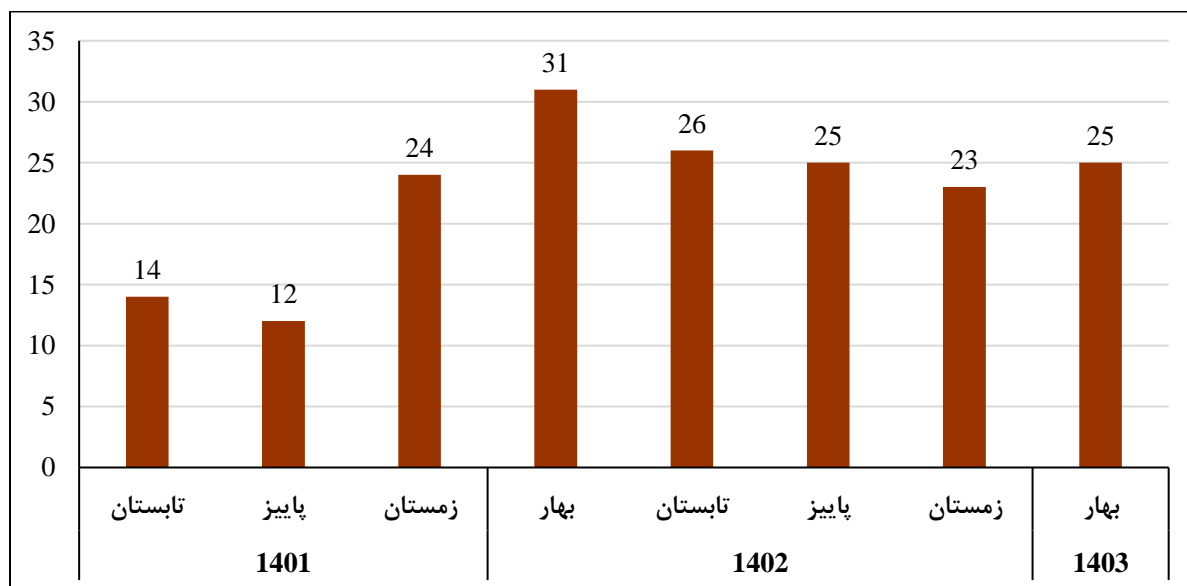
۷-۱. شاخص عملکرد دولت

مؤلفه های تشکیل دهنده نماگر «عملکرد دولت» عبارتند از: سهولت احقاق حقوق قانونی شهروندان در ادارات (مؤلفه پیمایشی)، اختلال در کسب و کار بر اثر تحریم های جدید خارجی (مؤلفه پیمایشی) و حمایت و همراهی واقعی مقامات استانی از داوطلبان سرمایه گذار (مؤلفه پیمایشی). همانطور که از نمودار زیر مشخص است، شاخص عملکرد دولت برای استان روند نزولی و قابل قبولی است. به عبارت دیگر این شاخص نشان می دهد که عملکرد مسئولین دولتی استان در سه مؤلفه فوق مناسب بوده و منجر به رضایت سرمایه گذار شده است.

نمودار ۳) مقایسه شاخص عملکرد دولت بین کشور و استان (بدترین نمره = ۱۰ و بهترین نمره = ۰)



نمودار ۴) رتبه استان خراسان جنوبی در شاخص عملکرد دولت



رضایت سرمایه‌گذاران از عملکرد مسئولین دولتی در خراسان جنوبی می‌تواند به دلایل زیر باشد:

۱. شفافیت و تسهیل امور اجرایی: مسئولین استان اقدامات مؤثری برای کاهش بروکراسی اداری و تسهیل فرآیندهای صدور مجوزهای سرمایه‌گذاری انجام داده‌اند. این تغییرات باعث شده است سرمایه‌گذاران بتوانند با سرعت و هزینه کمتری پروژه‌های خود را عملی کنند.

۲. تعامل نزدیک با سرمایه‌گذاران: ایجاد نشست‌های منظم بین مسئولین و سرمایه‌گذاران برای رفع موانع و مشکلات، حس اعتماد را افزایش داده است. فعال‌سازی کارگروه‌های تخصصی در زمینه سرمایه‌گذاری و بهبود فضای کسب‌وکار نیز به‌عنوان عاملی مثبت شناخته می‌شود. به عنوان مثال، اداره کل امور اقتصادی و دارایی استان به منظور حمایت و تعامل بیشتر با سرمایه‌گذاران خارجی در سال ۱۴۰۳ اقداماتی به شرح ذیل داشته است:

شکل (۱) اقدامات انجام شده به منظور حمایت از سرمایه‌گذاران خارجی استان



۳. حمایت‌های مالی و مشوق‌های دولتی: مسئولین استان با ارائه مشوق‌هایی مانند معافیت مالیاتی، تسهیلات بانکی، و تضمین خرید محصولات، شرایط بهتری برای سرمایه‌گذاران فراهم کرده‌اند. این حمایت‌ها، به‌ویژه در بخش کشاورزی و معادن، تأثیر مستقیمی بر جلب رضایت آن‌ها داشته است.

۴. بهبود زیرساخت‌ها: توسعه زیرساخت‌های کلیدی مانند حمل‌ونقل جاده‌ای (پیگیری ایجاد حمل و نقل ریلی و توسعه حمل و نقل جاده‌ای و هوایی در سه سال اخیر)، شبکه‌های انرژی، و دسترسی به بازارهای داخلی و خارجی، یکی از دلایل اصلی رضایت سرمایه‌گذاران بوده است. این اقدامات به کاهش هزینه‌های عملیاتی و افزایش بهره‌وری پروژه‌ها کمک کرده است. بخشی از اقدامات انجام شده در این حوزه به شرح زیر است:

- آغاز عملیات اجرایی پروژه احداث راه آهن و اتصال استان به ریل سراسری در ۱۲ قطعه و تخصیص اعتبار از محل تهاتر نفتی
- توسعه فرودگاه بین‌المللی بیرجند با اعتبار ۶۰۰ میلیارد ریال
- بهسازی راه‌های استان و آسفالت معابر ۴۹۵ روستا با اعتبار ۲۰۶۰ میلیارد ریال

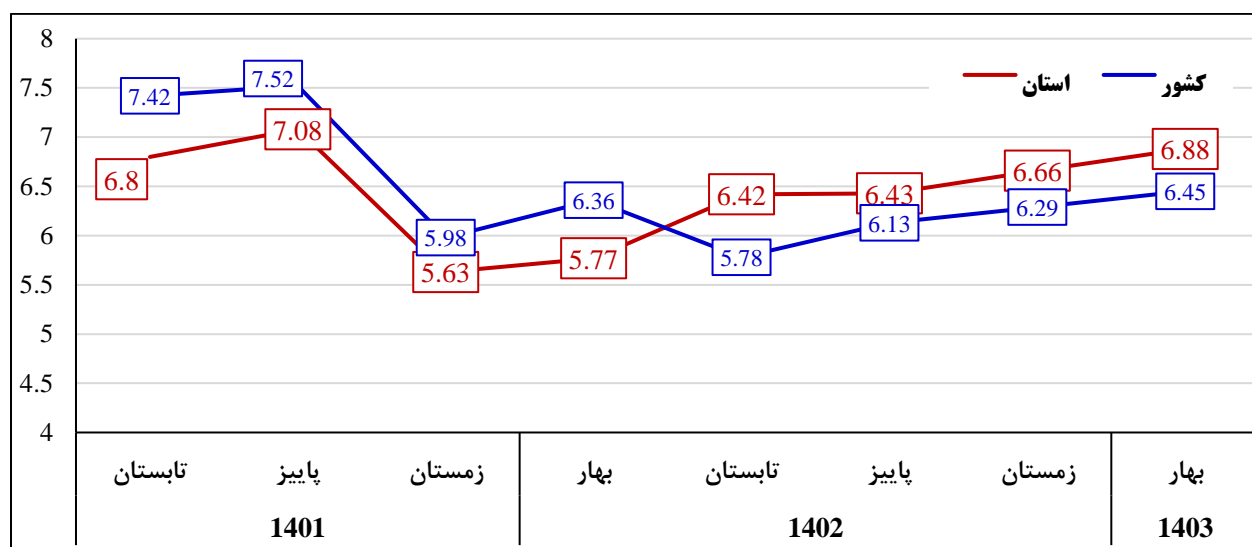
- احداث ۲۷۰ کیلومتر باند دوم جاده و ۲۲ راه روستایی
- برقراری پرواز شبانه در فرودگاه طبس
- اعطای تسهیلات نوسازی ناوگان حمل و نقل عمومی
- شروع عملیات اجرایی طرح انتقال آب از دریای عمان و خلیج فارس به استان
- هدف‌گذاری آبرسانی به تمامی روستاهای بالای ۲۰ خانوار (رشد ۵۰ درصدی اجرای طرح آب رسانی به بیرجند)
- احیای ۲۳۷ رشته قنات (رشد ۲۲۲ درصد احیا و مرمت قنات و کسب رتبه اول در این زمینه)
- تصویب ۹ هزار و ۵۰۰ میلیارد ریال اعتبار برای طرح‌های تغذیه مصنوعی و رفع تنش آبی استان در سفر دوم رئیس‌جمهور به خراسان جنوبی
- اجرای طرح جهاد آبرسانی با هدف محرومیت‌زدایی و تامین آب پایدار مناطق روستایی
- توسعه شبکه برق‌رسانی فشار متوسط و ضعیف به میزان ۶۷۱ کیلومتر و ایجاد ۴۰۵ پست توزیع برق در روستاهای استان (به طور میانگین روزانه ۲ کیلومتر شبکه، توسعه و بهینه‌سازی شده است)
- تامین برق ۲۹ هزار مشترک جدید شهری و روستایی
- بهینه‌سازی شبکه‌های برق ۵۳۸ روستای استان در قالب طرح بهارستان
- احداث ۶۵ کیلومتر خط انتقال ۱۳۲ کیلو واتی برق نهبندان - شاهکوه و اجرای پست ۴۰۰ کیلووات نهبندان با سرمایه‌گذاری ایمیدرو
- توسعه نیروگاه‌های تجدیدپذیر خورشیدی و بادی در سطح استان
- عملیاتی نمودن طرح اتصال گاز استان به شبکه سراسری از طریق انتقال گاز از دشتک زابل به خراسان جنوبی (به منظور تامین گاز مورد نیاز خراسان جنوبی از ۲ مسیر شمال و جنوب و افزایش پایداری شبکه گازرسانی) با اعتباری بالغ بر ۸۰ هزار میلیارد ریال
- برگزاری جشن پایان گازرسانی به تمامی روستاهای بالای ۲۰ خانوار استان در سال ۱۴۰۱ (رشد ۲۶۶ درصدی گازرسانی به روستاهای استان)
- تکمیل بیمارستان ۳۲ تخته خوابی خوسف با متراژ ۳۲ هزار مربع و ۳۲ تخته خوابی بشرویه با متراژ ۳۷ هزار متر مربع (در دست اقدام: احداث ۱۵۰ تخت بیمارستانی در طبس، کلنگ‌زنی پروژه بیمارستان ۶۴ تخت‌خوابی در سرایان و بشرویه)
- رشد ۳۲۰ درصدی اعتبارات عمرانی نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس
- راه‌اندازی اولین سایت نسل پنجم اینترنت در خراسان جنوبی
- اتصال ۳۲۴ روستا به شبکه ملی اطلاعات
- اختصاص ۷۰ هزار هکتار به مناطق تحت مدیریت محیط زیست در خراسان جنوبی
- اختصاص ۴۰ میلیارد تومان در سفر دوم رئیس‌جمهور به خراسان جنوبی به بخش محیط زیست برای چهار پروژه
- اختصاص دو میلیارد تومان برای تجهیز ایستگاه‌های سنجش کیفیت هوا در استان

۵. امنیت اجتماعی و اقتصادی: استان خراسان جنوبی با وجود مرز طولانی با افغانستان، توانسته است ثبات امنیتی بالایی را حفظ کند. سرمایه‌گذاران این موضوع را یکی از عوامل کلیدی در تصمیم‌گیری برای سرمایه‌گذاری می‌دانند

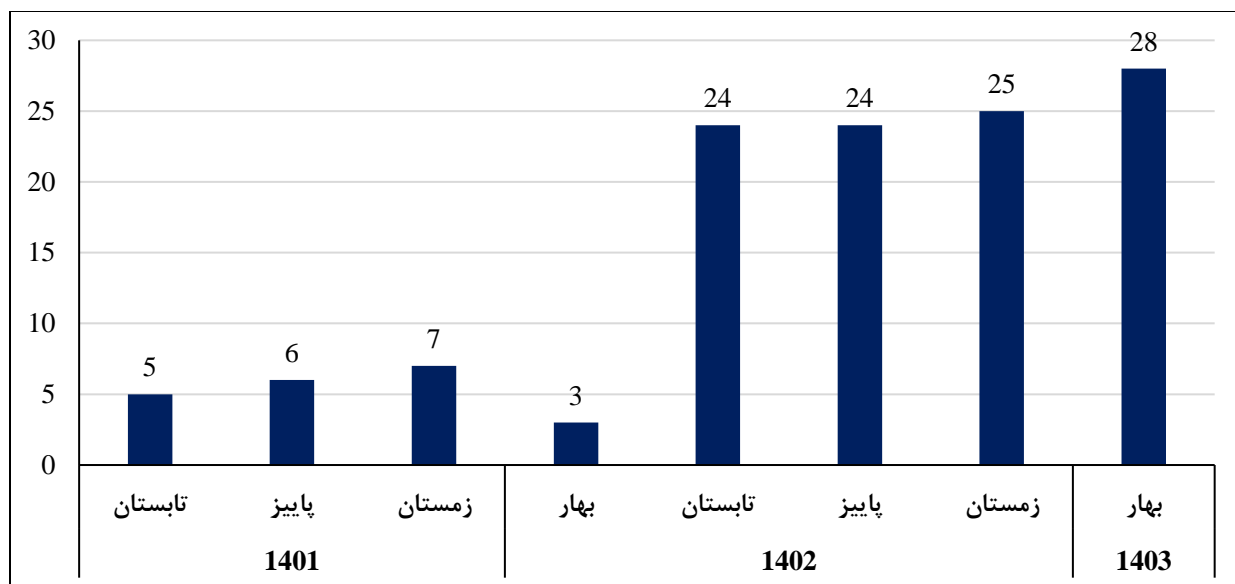
۲-۷. شاخص ثبات اقتصاد کلان

همانطور که از نمودار زیر مشخص است، شاخص ثبات اقتصاد کلان استان از ابتدای سال ۱۴۰۲ روند صعودی داشته است که نشانگر وضعیت نامناسب ثبات اقتصادی استان در این شاخص می‌باشد. علاوه بر این، مقدار این شاخص در استان از میانگین کشوری نیز بیشتر شده است که معرف شرایط نامناسب تر استان نسبت به متوسط کشوری است. البته افزایش این شاخص در این مدت برای کشور نیز اتفاق افتاده است و از آنجا که بخش قابل توجهی از بی ثباتی اقتصادی در استان متأثر از عوامل خارج از استان می‌باشد، می‌تواند گفت عواملی نظیر افزایش نرخ ارز، تحریم های بین المللی، افزایش قیمت ها، سیاست های دستوری و غیره در بی ثباتی اقتصاد استان اثرگذار بوده اند.

نمودار ۵) مقایسه شاخص ثبات اقتصاد کلان بین کشور و استان (بدترین نمره = ۱۰ و بهترین نمره = ۰)



نمودار ۶) رتبه استان خراسان جنوبی در شاخص ثبات اقتصاد کلان



از آنجا که نماگر «ثبات اقتصاد کلان» از متغیرهایی نظیر مولفه پیمایشی «ثبات قیمت مواد اولیه» و دو مؤلفه آماری «عدم نوسان شاخص تورم مصرف کننده» و «ثبات نرخ ارز» محاسبه می شود می توان دلیل اصلی بی ثباتی اقتصادی استان را در تغییرات نرخ تورم جستجو کرد. در ادامه به بررسی دلایل اصلی بالاتر بودن نرخ تورم استان اشاره می شود.

الف) عوامل استانی (قابل کنترل در استان)

۱- **انحراف تسهیلات بانکی:** متأسفانه بخشی از تسهیلات و وام‌هایی که بانک‌ها به افراد حقیقی و حقوقی برای افزایش تولید پرداخت می‌کنند، در این بخش هزینه نمی‌شود و به سمت فعالیت‌های نامولد و سفته بازی (کسب سود از خرید و فروش کالای مصرفی) در بازار خودرو، مسکن، طلا، ارز و غیره حرکت می‌کند و منجر به تلاطم بازارها و افزایش قیمت‌ها می‌گردد. اتفاقی که در چند سال اخیر به شدت اتفاق افتاده است و استان خراسان جنوبی نیز از این موضوع بی بهره نبوده است.

۲- **سهم اندک تولیدات استان از تولید ناخالص داخلی کشور:** پژوهش‌ها نشان می‌دهد استان‌هایی که سهم تولید آنها از تولید ناخالص داخلی کمتر است معمولاً در زمان افزایش قیمت‌ها بیشتر تحت تاثیر نرخ تورم قرار می‌گیرند و تورم آنها بیشتر افزایش پیدا می‌کند. با توجه به اینکه تولید ناخالص داخلی استان حدود ۰.۵ درصد از کل تولید ناخالص کشور است و سرمایه‌گذاری در حوزه تولید نسبت به بسیاری از استان‌ها کمتر است. قطعاً زمانی که سرمایه‌گذاری در استان اندک باشد، به تبع آن تولید نیز کاهش می‌یابد و به مرور زمان و با افزایش جمعیت، اگر عرضه استان نتواند تقاضا را پاسخ دهد، در زمان افزایش قیمت‌ها، استان نمی‌تواند پاسخگوی تقاضای بازار باشد و قیمت‌ها شروع به افزایش پیدا می‌کنند.

۳- **ضعف زیرساختی:** یکی از دلایل کم بودن تولید ناخالص داخلی استان، نبود زیرساخت‌های مناسب ارتباطی مانند انبار، سردخانه، حمل و نقل ریلی، جاده‌ای و هوایی، آب، برق، گاز و غیره می‌باشد که می‌تواند بر روی تورم استان اثر مثبتی

بگذارد. قطعاً زمانی که تولیدات استان به دلیل وجود زیرساخت‌های مناسب رونق بگیرد در کنار مزیت‌هایی که در زمینه اشتغال و تولید ایجاد می‌شود، اولاً بخش قابل توجهی از نیازهای استان توسط خود استان تأمین می‌شود و منابع مالی از استان خارج نمی‌شود و ثانیاً، هزینه حمل‌ونقل بر روی قیمت کالاها افزوده نمی‌شود و از این طریق افزایش نسبی قیمت‌ها کنترل می‌گردد.

۴- ضعف فرهنگ سرمایه‌گذاری در استان: سودآوری بالا، ریسک پایین و سهل بودن ورود به بازارهای غیرمولد از طرفی و عدم پیش‌بینی‌پذیر بودن اقتصاد کشور از طرف دیگر از موانع عمده ورود نقدینگی به سمت تولید به شمار می‌روند، که این امر در استان‌های کمتر توسعه یافته به دلیل ضعف در زیرساخت‌ها از جمله منابع آبی و برق، به شدت بیشتری وجود دارد و موجب عدم تمایل و رغبت سرمایه‌گذاری در زمینه‌های تولیدی شده است.

۵- رویکرد صرفاً قیمتی ناظران بازار در سطح استان و عدم توجه به مقدار و حجم عرضه کالا به بازار: ستاد تنظیم بازار باید شرایط را به سمت و سویی هدایت کند که وقتی کالاها در بازار فراوان باشد و عرضه بازار زیاد است، بخشی از این کالاها ذخیره تا برای شرایطی که کالاها در بازار کمتر است و بازار با افزایش تقاضا همراه است، کالاهای ذخیره شده را به بازار تزریق نماید تا عرضه بازار تنظیم گردد. متأسفانه گاهی مشاهده می‌شود که مثلاً عرضه مرغ در بازار به حدی کاهش پیدا کرده است که منجر به افزایش شدید قیمت آن می‌گردد و مشکلاتی را برای خانوارها ایجاد می‌کند. در صورتی که می‌توان با مدیریت صحیح عرضه، مقدار عرضه و تقاضای بازار را کنترل کرد تا خانوارها مخصوصاً خانوارهای کم درآمد کمترین آسیب را از تلاطم قیمت‌ها ببینند. البته منظور از تنظیم بازار باید تنظیم مقدار بازار باشد نه صرفاً تنظیم قیمت بازار، زیرا تنظیم قیمتی می‌تواند منجر به هزینه نامطلوب زیادی در بلندمدت برای دولت و تولیدکننده شود.

۶- وجود ظرفیت‌های بلااستفاده تولید در استان: تعداد زیاد واحدهای راکد و نیمه فعال موجب گردیده این گونه واحدها علیرغم استفاده از منابع استان به منظور احداث واحد، هیچ گونه سهمی در افزایش میزان تولیدات استان نداشته باشند. علاوه بر این تعداد محدود واحدهای بزرگ تولیدی استان به دلایلی از جمله؛ ریسک فروش در آینده، دوری از بازارهای هدف، عدم بازاریابی مناسب و ... با ظرفیت کامل فعالیت نمی‌کنند که این امر موجب گردیده قیمت تمام‌شده کالاها در استان افزایش یابد.

۷- بالا بودن هزینه‌های تولید کالا و خدمات در استان: از مهمترین عوامل این امر می‌توان به موارد ذیل اشاره نمود:

✓ **دوری استان از مرکز و مراکز عمده تولیدی:** از آنجایی که استان تولید محور نبوده و بیشتر نیازمندی‌های استان وارداتی از سایر استان‌ها می‌باشد، این امر باعث تحمیل هزینه‌های مضاعف منجمله حمل‌ونقل به بخش تولید و مصرف و همچنین افزایش تعداد واسطه‌ها و نتیجتاً افزایش قیمت کالا و خدمات مصرفی نسبت به سایر استان‌ها شده است. از طرف دیگر ضعف سیستم حمل‌ونقل در استان اعم از هوایی، زمینی و ریلی موجب تشدید این امر و افزایش بهای تمام شده کالاهای مصرفی می‌شود. زمانی که کالاها از مراکز اصلی خارج از استان، وارد

استان می‌شوند هزینه حمل و نقل آنها می‌تواند بر روی قیمت‌ها اثر بگذارد و قیمت‌ها را افزایش دهد. این افزایش قیمت‌ها معمولاً در روستاها نسبت به شهرها به دلیل دوری از مبداء تامین کالاها، بیشتر اتفاق می‌افتد.

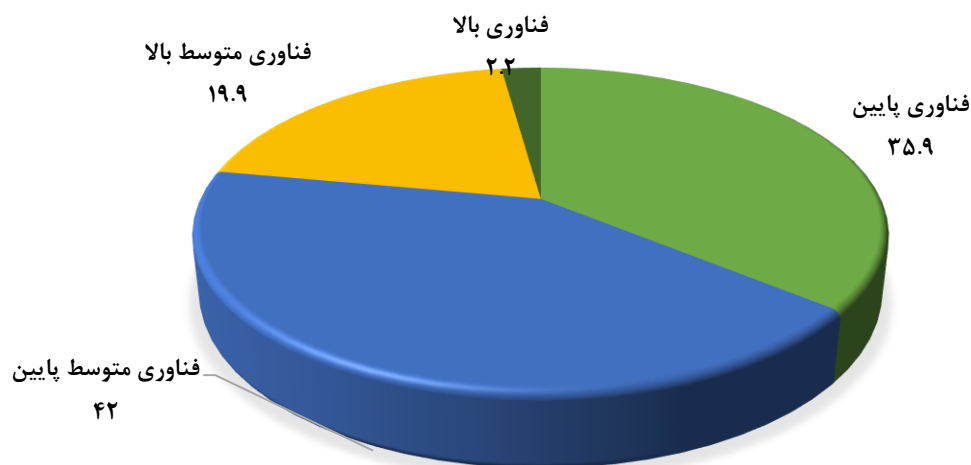
✓ **بالا بودن هزینه اجاره:** با توجه به اینکه بخش قابل توجهی از واحدهای صنفی استان در واحدهای استیجاری فعالیت دارند، افزایش هزینه‌های اجاره در ماه‌های اخیر از عوامل اصلی افزایش سطح عمومی قیمت‌ها در سطح استان به شمار می‌رود.

✓ **ضعف شبکه توزیع در سطح استان:** نبود انبار و تأسیسات ذخیره‌سازی خصوصی، ضعف آمار و اطلاعات دقیق در خصوص تنظیم تولید، ارائه کالا و خدمات و دوره‌های مصرف، سیطره دلالی و واسطه‌گری و نبود شبکه توزیع پویا در استان.

۸- پایین بودن درآمد سرانه استان: در محاسبه تورم کل از دو شاخص استفاده می‌شود که در یک سو تورم اقلام خوراکی، آشامیدنی و دخانیات و در سویی دیگر تورم غیر خوراکی‌ها قرار دارد. هر یک از موارد ذکر شده در تعیین تورم دارای ضریب اهمیت هستند، به عبارت دیگر این ضرایب تعیین می‌کنند تورم کل تا چه اندازه متأثر از تغییرات قیمت در این دو گروه خواهد بود. به عنوان مثال هرچه ضریب اهمیت اقلام خوراکی بالاتر باشد با افزایش قیمت خوراکی‌ها یا شوک قیمتی به آنها، تورم کل بیشتر تحت تأثیر قرار خواهد گرفت. به طبع در هر یک از استان‌های کشور این ضرایب اعداد متفاوتی را نشان می‌دهند. تفاوت این ضریب میان استان‌ها تحت تأثیر الگوهای مصرفی خانوار و اینکه هر یک از کالاها چه وزنی در سبد مصرفی خانوار دارند تعیین می‌شود، در نتیجه هرچه سهم اقلام خوراکی در سبد مصرفی خانوار بالاتر باشد، ضریب اهمیت خوراکی‌ها هم در محاسبه تورم بالاتر خواهد بود. مهم‌ترین عامل تعیین کننده الگوی مصرفی خانوارها، درآمد است. به طور میانگین هرچه یک خانواده کم‌درآمدتر باشد، سهم اقلام خوراکی در سبد مصرفی آن خانواده نسبت به یک خانواده مرفه بیشتر است. لذا از آن جایی که درآمد سرانه استان نسبت به سایر استان‌ها پایین‌تر است، تغییر در قیمت اقلام خوراکی در سبد غذایی خانوارها، می‌تواند تأثیر بیشتری بر تورم در سطح استان بگذارد.

۹. سطح پایین تکنولوژی صنایع تولیدی استان: مدیریت بهینه تکنولوژی در سطح کلان جامعه باعث افزایش بهره‌وری، رشد تولید و صادرات می‌شود. تکنولوژی‌های جدید موجب تقویت جابجایی عوامل تولید و ایجاد تنوع بیشتر در تولیدات می‌شود. علاوه بر این، تکنولوژی باعث تغییر هزینه نسبی تولید و نیز افزایش مزیت نسبی بنگاه‌ها و در نهایت کشورها می‌شود. امروزه یکی از عوامل اصلی رشد کشورهای توسعه‌یافته تکیه بر صنایع فناورمحور است. اگر به صنایع استان خراسان جنوبی بر حسب نوع فناوری نگاهی بیان‌دازیم خواهیم دید سطح فناوری صنایع استان بسیار پایین می‌باشد. بطوریکه یکی از دلایل رشد پایین و بهره‌وری اندک این بخش با وجود سرمایه‌گذاری‌های گسترده، وجود سهم بسیار بالای صنایع با سطح فناوری پایین می‌باشد. در ادامه سهم فناوری صنایع استان خراسان جنوبی قابل مشاهده است.

شکل ۲) سهم فناوری صنایع استان خراسان جنوبی - ۱۳۹۸

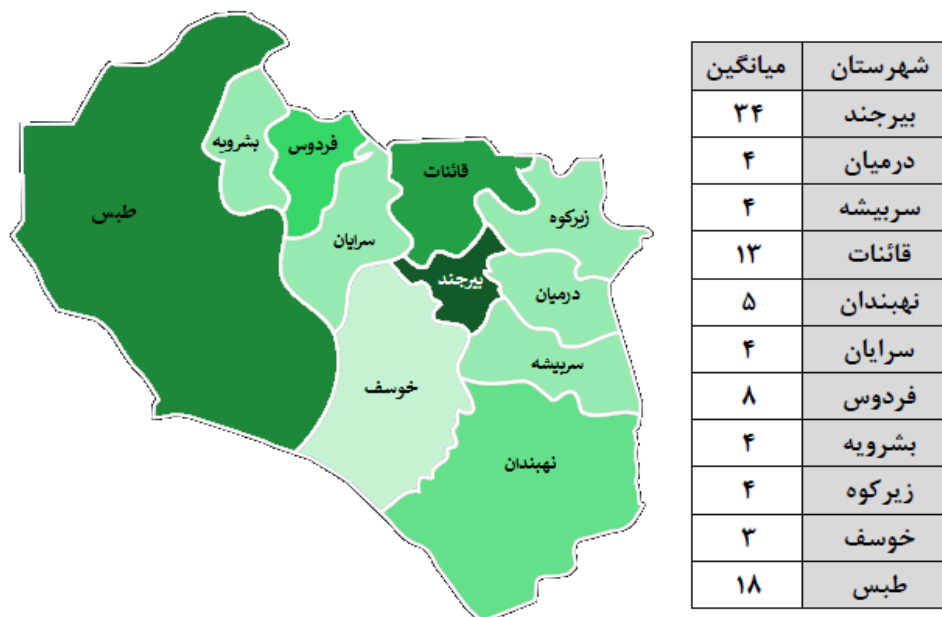


منبع: موسسه مطالعات و پژوهش های بازرگانی

۱۰. توزیع نامتقارن صنایع تولیدی استان مخصوصاً برای استانهای مرزی

اگر مقدار تولید هر شهرستان را بر اساس نمودار زیر بررسی کنیم، خواهیم دید که سهم شهرستانهای مرزی از ارزش افزوده کل استان نسبت به شهرستانهای غیرمرزی بسیار پایینتر است. بطوریکه که مجموع متوسط سهم ارزش افزوده شهرستانهای مرزی استان (شامل شهرستان زیرکوه، درمیان، سربیشه و نهبندان) بین سالهای ۹۹-۱۳۹۰ برابر ۱۷ درصد از کل ارزش افزوده استان بوده است. اکثراً شهرستانهای مرزی استان (شهرستان شرقی) و شهرستانهای جنوبی استان از نظر ارزش افزوده در وضعیت مطلوبی نیستند. بر اساس آمار موجود، تنها سه شهرستان بیرجند به واسطه خدمات و صنایع، طبس به دلیل وجود معادن و قانات به خاطر رونق کشاورزی حدود ۶۵ درصد از ارزش افزوده استان را به خود اختصاص داده اند و سهم ۸ شهرستان دیگر تنها ۳۵ درصد از ارزش افزوده کل می باشند که نشانگر توزیع نامناسب ارزش افزوده بین شهرستانها است.

(شکل ۳) سهم ارزش افزوده شهرستانهای استان از کل ارزش افزوده استان (متوسط بین سالهای ۱۳۹۰-۱۳۹۹)



منبع: گزارش سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان خراسان جنوبی

(ب) عوامل کشوری (غیرقابل کنترل در استان)

۱- **تحریم‌های اقتصادی:** وقوع شوک‌های اقتصادی در نتیجه تحریم‌های بین‌المللی که بصورت تکانه نفتی، نرخ ارز، مخارج دولت، تولید ناخالص ملی و افزایش نقدینگی به منظور جبران کمبود هزینه‌ها اتفاق افتاده، منجر به افزایش نرخ تورم می‌شود.

۲- **نرخ ارز:** افزایش نرخ ارز از دو کانال موجب افزایش سطح عمومی قیمت‌ها می‌شود: نخست، کانال تقاضا، ناشی از افزایش تقاضا برای کالاها و خدمات صادراتی. افزایش قیمت کالاهای صادراتی و عبارتی بالا بودن قیمت کالاها در مقصد خارجی منجر به انتقال کالاهای صادراتی از بازار داخلی به بازار خارجی می‌شود تا از این طریق سود بیشتری حاصل شود. در نتیجه این اتفاق و کاهش عرضه کالا در داخل کشور یک شکاف بین عرضه و تقاضا ایجاد می‌شود که در صورت نبود عرضه کافی برای تقاضای بالای داخلی، مازاد شکاف ایجاد شده (به شرط ثبات سایر شرایط) منجر به تورم می‌شود. همچنین افزایش نرخ ارز می‌تواند از طریق ایجاد یک سیاست پولی نیز روی تورم اثر بگذارد. در واقع افزایش نرخ ارز باعث افزایش در درآمدهای نفتی شده و موجب افزایش در حجم پول می‌شود. افزایش حجم پول موجب افزایش سطح عمومی قیمت‌ها و انتظارات تورمی افراد می‌گردد. دوم؛ کانال عرضه، کاهش ارزش پول موجب گران شدن کالاهای وارداتی (واسطه‌ای و سرمایه‌ای) می‌شود، که با توجه به وابستگی نهادهای بخش‌ها مختلف تولیدی به این قبیل کالاها، منجر به تورم می‌شود. در واقع، با افزایش هزینه تولید به دنبال افزایش قیمت کالاهای وارداتی، روی قیمت کالاهای تولیدی داخلی نیز اثر گذاشته و قیمت آن‌ها را افزایش می‌دهد. البته کاهش ارزش پول ملی بر افزایش قیمت کالاهای مصرفی نیز اثر مستقیم برجا می‌گذارد.

۳- **سیاست پولی بانک مرکزی:** تغییر نقدینگی بانکها، نرخ ذخیره قانونی و نرخ سود بانکی، خرید و فروش اوراق، چاپ پول و غیره می‌تواند بر روی تورم کشور و به دنبال آن تورم استانی اثر گذار باشد.

۴- **سیاست‌های مالی دولت:** سیاست‌های مالی دولت می‌تواند باعث تحریک تقاضا و به تبع آن تغییر قیمت‌ها شود. بررسی روند تغییر مخارج دولت نشان می‌دهد که سیاست‌های مالی دولت که از جانب مخارج دولت اتفاق می‌افتد، یک فرآیند موافق سیکلی دارد که خود منجر به افزایش تورم می‌گردد. مثلاً در سال‌هایی که قیمت نفت افزایش پیدا می‌کند و به نوعی سال‌های رونق اقتصاد است و نیاز به سیاست مالی انقباضی می‌باشد دولت اقدام به افزایش مخارج خود در سطح جامعه می‌کند (افزایش مخارج در پی افزایش درآمدهای نفتی اتفاق می‌افتد) که این موضوع باعث تحریک بیشتر قیمت‌ها می‌شود. برعکس زمانی که اقتصاد وارد رکود می‌شود و درآمدهای نفتی دولت در نتیجه عوامل مختلفی مثل کاهش قیمت نفت و تحریم‌ها کاهش می‌یابد دولت نیز اقدام به کاهش مخارج خود می‌کند (این کاهش مخارج گاهاً به دلیل کاهش درآمد نفتی بالاچار اتفاق می‌افتد). این در حالی است که دولت باید برای جلوگیری از ورود کشور به رکود اقتصادی از سیاست مالی انبساطی نظیر افزایش مخارج دولتی استفاده نماید. اما دولت نیز به دنبال کاهش درآمد نفتی، مخارج خود را کاهش می‌دهد، که یک سیاست انقباضی است و خود عاملی بر کاهش تولید و به دنبال آن افزایش قیمت‌ها (به دلیل کاهش تولید) می‌شود.

۵- **انتظارات تورمی:** یکی از عوامل اصلی اثرگذار بر تورم استانی، انتظارات تورمی می‌باشد که می‌تواند از سایر استان‌ها و حتی خارج از کشور نشأت بگیرد. بطور مثال، توافق دولت با کشورهای منطقه باعث به ثبات رسیدن بازارهای داخلی و همچنین نرخ تورم کشور و استان گردید.

۶- **کمبود مواد اولیه:** کمبود مواد اولیه می‌تواند بنا به دلایل مختلفی نظیر تحریم، بروز حادثه، خشکسالی و غیره اتفاق بیافتد و بر تورم استانی تاثیر بگذارد.

۷. **عوامل ساختاری:** گاهی به دلیل وضعیت مربوط به ساختار اقتصادی، سیاسی، حکومتی، فرهنگی و مواردی از این دست، تورم بروز کرده و تداوم می‌یابد. از جمله این می‌توان به سیاستگذاری غلط و نامناسب با شرایط، رشد نامتوازن بخش‌های مختلف اقتصادی، وابستگی درآمدهای دولت به درآمدهای ناشی از بخش نفت، کشش ناپذیری عرضه در بخش کشاورزی، ماهیت و پیامدهای راهبردی صنعتی شدن با تکیه بر الگوی جانشینی واردات و محدودیت‌های موجود در عرضه نهاده‌های تولیدی مانند نیروی کار ماهر، مواد اولیه، حمل و نقل و انرژی، محدودیت‌های موجود در تجارت خارجی، کمبود زیربناها و زیرساخت‌های اقتصادی، گسترده بودن بخش دولتی و تضعیف بخش خصوصی، کسری بودجه مداوم، گستردگی خدمات نامناسب با نیاز این جوامع، گسترش بی‌رویه شهرنشینی، رشد سریع جمعیت و غیره اشاره کرد.

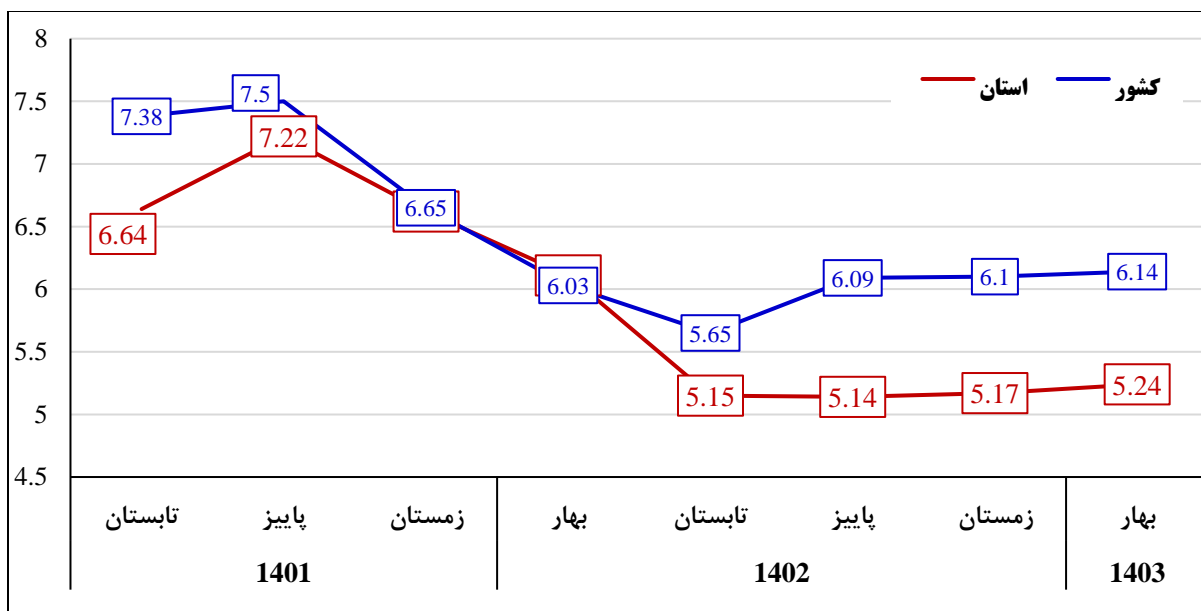
۸. **پایداری و ماندگاری تورم:** از ویژگی‌های بارز تورم در ایران پایداری ماندگاری آن است. پایداری بدین معنا که وقتی میزان تورم از روند میانگین خود منحرف می‌شود برای مدتی طولانی در وضعیت جدید باقی می‌ماند. به بیان دیگر چنانچه

نرخ تورم از سطح هدفگذاری شده توسط مقامات پولی منحرف شود، حداقل چندین فصل طول می کشد تا به سطح مطلوب خود باز گردد. بنابراین پایداری تورم مانع کاهش آن به سطوح قابل کنترل خواهد شد.

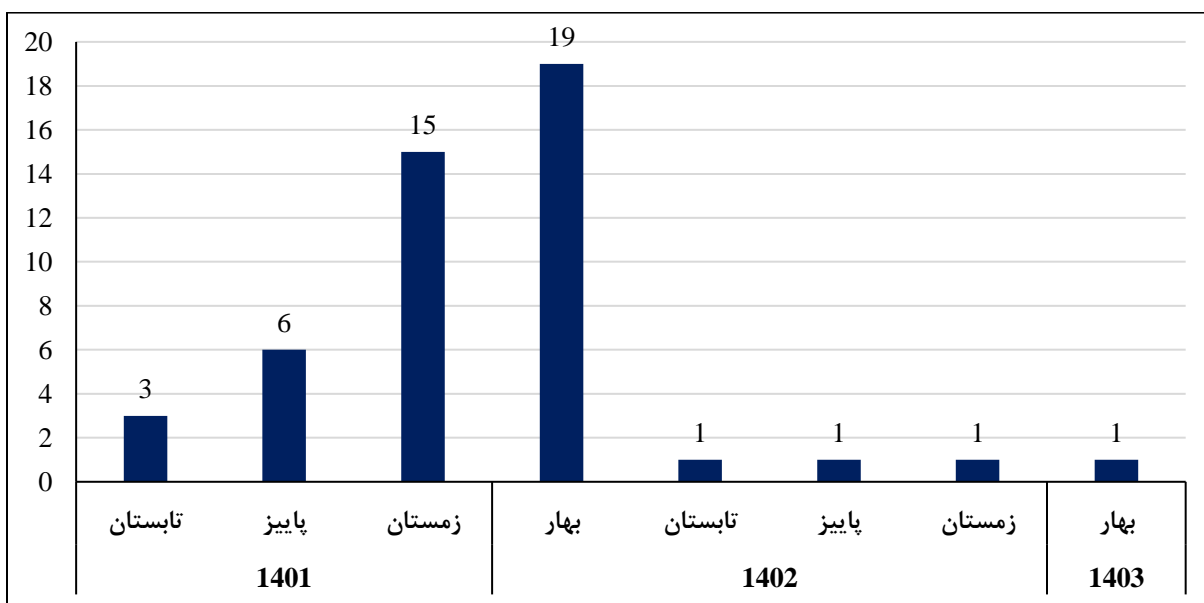
۷-۳. شاخص حقوق مالکیت

حقوق مالکیت به مجموعه قوانین و مقرراتی گفته می شود که مالکیت افراد و شرکت ها بر دارایی ها را تعریف و از آن محافظت می کند. این حقوق شامل مالکیت دارایی های ملموس (مانند زمین، ساختمان، و تجهیزات) و ناملموس (مانند حقوق فکری، پتنت ها، و علائم تجاری) است. نقش حقوق مالکیت در جذب سرمایه گذاری بسیار پررنگ است، زیرا تضمین حقوق مالکیت، امنیت اقتصادی و قانونی سرمایه گذاران را فراهم می کند. وجود قوانین شفاف و اجرای قوی حقوق مالکیت باعث می شود که سرمایه گذاران اطمینان داشته باشند دارایی هایشان در برابر مصادره های غیرقانونی یا رفتارهای تبعیض آمیز محافظت خواهد شد. این اطمینان، سرمایه گذاران را به انجام پروژه های بلندمدت ترغیب می کند. همچنین، حقوق مالکیت رسمی به افراد و شرکت ها این امکان را می دهد که از دارایی های خود به عنوان وثیقه برای تأمین منابع مالی استفاده کنند، که این امر به تقویت جریان سرمایه در اقتصاد کمک می کند. در حوزه دارایی های ناملموس، مانند نوآوری ها و حقوق فکری، حفاظت قانونی از حقوق مالکیت باعث تشویق به تحقیق و توسعه (R&D) می شود. شرکت ها و افراد در صورتی که مطمئن باشند نتایج خلاقیت و نوآوری شان از سوی دیگران به سرقت نمی رود، تمایل بیشتری به سرمایه گذاری در حوزه های دانش بنیان خواهند داشت. علاوه بر این، وجود حقوق مالکیت مستحکم به کاهش هزینه های مبادلاتی کمک می کند. سرمایه گذاران در محیطی که این حقوق شفاف و قابل اجرا باشد، با فساد کمتری روبه رو می شوند و می توانند به راحتی دارایی ها را خرید و فروش کنند. این شرایط باعث شکل گیری بازارهای پویاتر و جذب سرمایه گذاران داخلی و خارجی می شود، به ویژه در کشورهایی که به دنبال تقویت اقتصاد و توسعه هستند. در نهایت، حقوق مالکیت یکی از عوامل بنیادی در بهبود شاخص امنیت سرمایه گذاری محسوب می شود، زیرا اعتماد سرمایه گذاران را به اقتصاد ملی افزایش داده و بهره وری اقتصادی را ارتقا می بخشد. در ادامه نمودار مربوط به شاخص حقوق مالکیت قابل مشاهده است. همانطور که مشخص است وضعیت این شاخص در چند ماهه اخیر بهبود یافته است و از متوسط کشور شرایط بهتری دارد. لازم به ذکر است که استان از تابستان سال ۱۴۰۲ تاکنون رتبه ۱ این شاخص را به خود اختصاص داده است.

نمودار (۷) مقایسه شاخص حقوق مالکیت بین کشور و استان (بدترین نمره = ۱۰ و بهترین نمره = ۰)



نمودار ۸) رتبه استان خراسان جنوبی در شاخص حقوق مالکیت

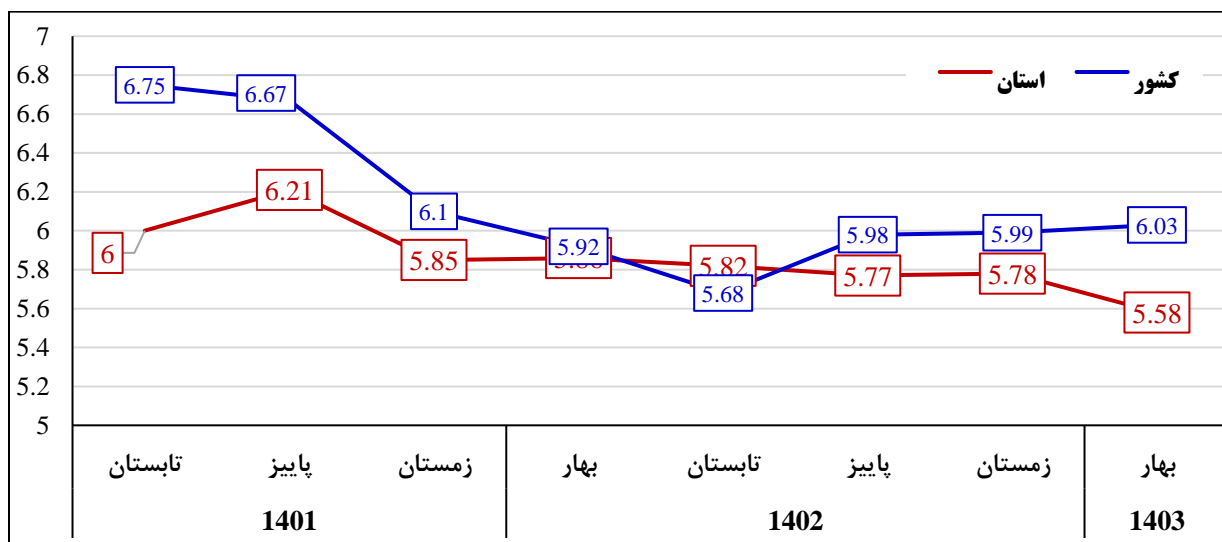


۷-۴. شاخص فرهنگ وفای به عهد و صداقت و دوستی

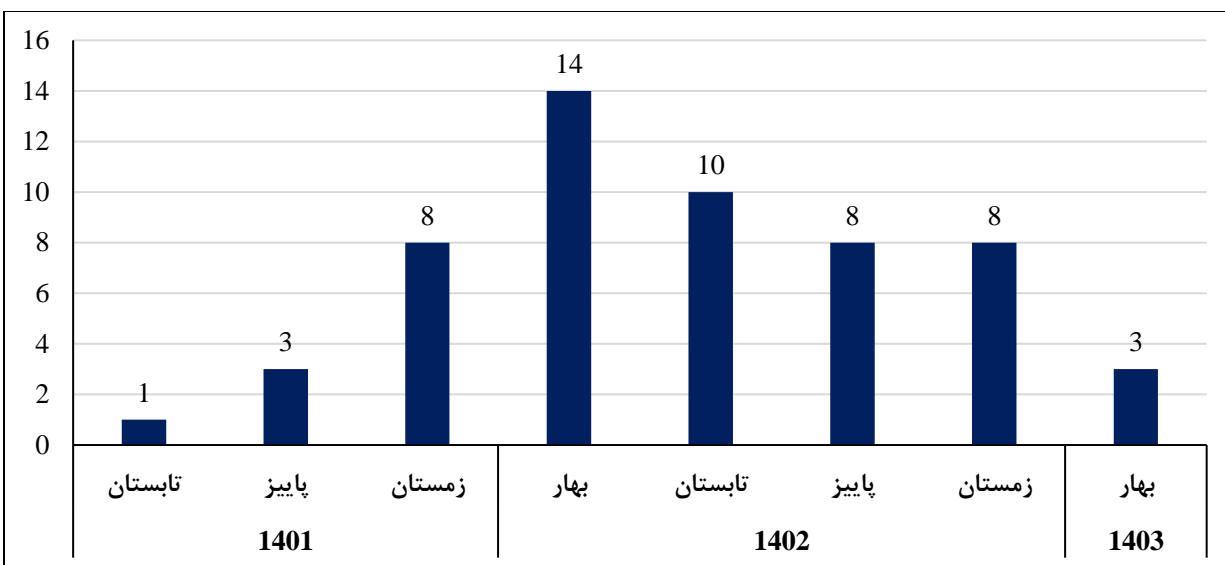
شاخص فرهنگ وفای به عهد، صداقت، و دوستی نقشی کلیدی در ایجاد اعتماد و اطمینان در روابط اقتصادی و سرمایه‌گذاری دارد. این شاخص به سطح تعهد افراد، شرکت‌ها، و نهادها به پایبندی به قراردادهای، صداقت در تعاملات، و ایجاد روابط دوستانه و سازنده اشاره دارد. سرمایه‌گذاران معمولاً به دنبال محیط‌هایی هستند که در آن بتوانند با اطمینان نسبت به رعایت حقوق و توافقات خود عمل کنند، و این شاخص می‌تواند تأثیر مثبتی در این زمینه داشته باشد.

محیط‌هایی که وفای به عهد و صداقت ارزش فرهنگی و اجتماعی محسوب می‌شوند، سرمایه‌گذاران داخلی و خارجی احساس امنیت بیشتری خواهند کرد. پایبندی به قراردادهای و شفافیت در تعاملات، ریسک نقض توافقات یا رفتارهای غیرقابل پیش‌بینی را کاهش داده و هزینه‌های مرتبط با نظارت یا اختلافات حقوقی را کم می‌کند. از سوی دیگر، فرهنگ دوستی و همکاری، ارتباطات قوی‌تری میان شرکای تجاری ایجاد کرده و روند مذاکرات و اجرای پروژه‌ها را تسهیل می‌کند. به‌طور کلی، وجود چنین فرهنگی باعث شکل‌گیری محیطی می‌شود که در آن، روابط اقتصادی نه تنها بر پایه سود و زیان کوتاه‌مدت، بلکه بر اساس اعتماد و منافع بلندمدت بنا شده است. این امر به افزایش تمایل سرمایه‌گذاران برای ورود به چنین بازارهایی منجر می‌شود و موجب رشد اقتصادی پایدار می‌گردد. همانطور که از نمودار زیر مشخص است، وضعیت استان در این شاخص قابل قبول می‌باشد و مقدار آن از متوسط کشور پایین‌تر است که بیانگر شرایط مناسب استان برای جذب اعتماد سرمایه‌گذار می‌باشد. صداقت و وفای به عهد در محیط اجتماعی و اقتصادی باعث می‌شود سرمایه‌گذاران با اطمینان بیشتری وارد پروژه‌های محلی شوند. همچنین، تعهد نهادها و مقامات دولتی به اجرای وعده‌ها و حمایت از سرمایه‌گذاران در خراسان جنوبی، رتبه این استان را در شاخص امنیت سرمایه‌گذاری بهبود داده است. این عملکرد مثبت نشان‌دهنده تعامل سازنده میان بخش خصوصی و دولتی است و محیطی پایدار و مطمئن برای فعالیتهای اقتصادی ایجاد می‌کند. بهبود این شاخص‌ها به عنوان ابزاری قدرتمند برای توسعه پایدار و جذب سرمایه‌گذاری‌های کلان در استان عمل کرده است و می‌تواند در آینده نیز موجب تقویت زیرساخت‌های اقتصادی و افزایش اشتغال شود.

نمودار ۹) مقایسه شاخص فرهنگ وفای به عهد و صداقت و دوستی بین کشور و استان (بدترین نمره = ۱۰ و بهترین نمره = ۰)



نمودار ۱۰) رتبه استان خراسان جنوبی در شاخص فرهنگ وفای به عهد و صداقت و دوستی



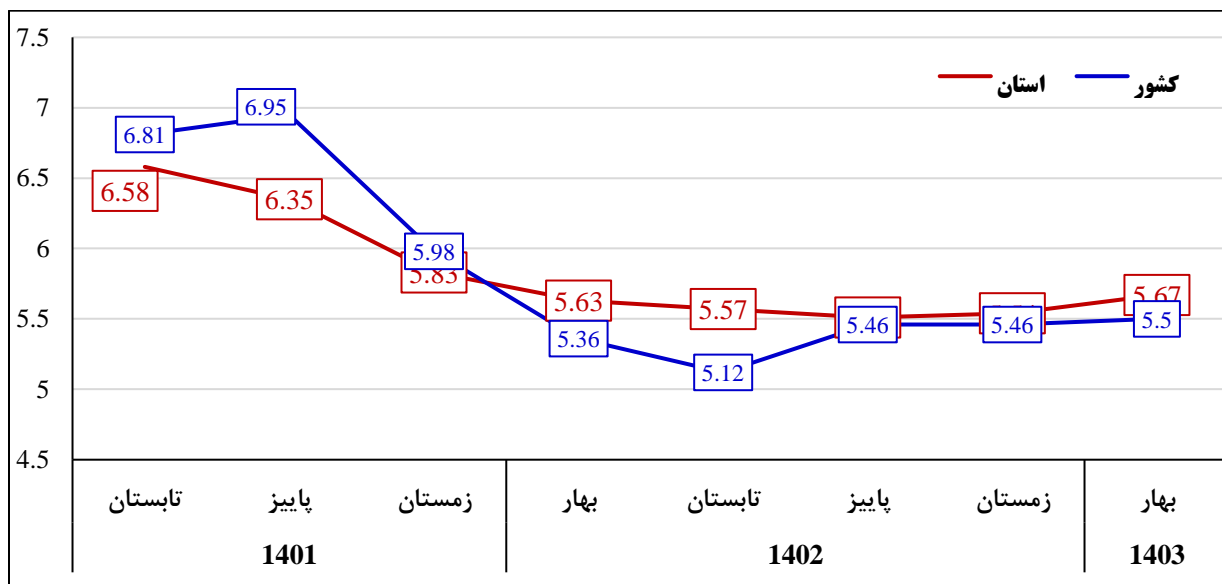
۵-۷. شاخص شفافیت و سلامت اداری

شاخص شفافیت و سلامت اداری نقش مهمی در بهبود محیط سرمایه‌گذاری دارد، زیرا این شاخص به سطح کارآمدی، صداقت، و مسئولیت‌پذیری نهادهای دولتی و اداری در ارائه خدمات اشاره دارد. در محیطی که شفافیت اداری بالا باشد، فرآیندهای تصمیم‌گیری و اجرایی به‌صورت باز و قابل نظارت انجام می‌شود، و سرمایه‌گذاران از دسترسی عادلانه و برابر به اطلاعات و منابع اطمینان حاصل می‌کنند. این موضوع به کاهش نگرانی‌های مربوط به فساد، تبعیض، یا سوءاستفاده از قدرت کمک کرده و محیطی مطمئن برای سرمایه‌گذاری ایجاد می‌کند. در محیطی با سلامت اداری بالا، هزینه‌های پنهان و زمان تلف‌شده برای اخذ مجوزها، پرداخت مالیات، یا حل اختلافات اقتصادی به حداقل می‌رسد. این مسئله باعث می‌شود سرمایه‌گذاران بتوانند با پیش‌بینی‌پذیری بیشتری برنامه‌ریزی کرده و بر روی بهره‌وری و رشد اقتصادی تمرکز کنند. علاوه بر این، شفافیت در عملکرد نهادها باعث اعتماد بیشتر به سیستم اقتصادی می‌شود، که این اعتماد یکی از عوامل کلیدی در جذب سرمایه‌گذاری‌های داخلی و خارجی است. همچنین، شاخص شفافیت و سلامت اداری موجب تشویق رقابت سالم در بازار می‌شود. در شرایطی که تمامی بازیگران اقتصادی به‌صورت برابر و شفاف به اطلاعات و فرصت‌ها دسترسی داشته باشند، نوآوری و خلاقیت در اقتصاد تقویت شده و احتمال ایجاد انحصار یا فساد کاهش می‌یابد. در نهایت، این شاخص به تقویت امنیت اقتصادی و اجتماعی منجر می‌شود که یکی از عوامل کلیدی در تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاران برای ورود به یک منطقه یا کشور است.

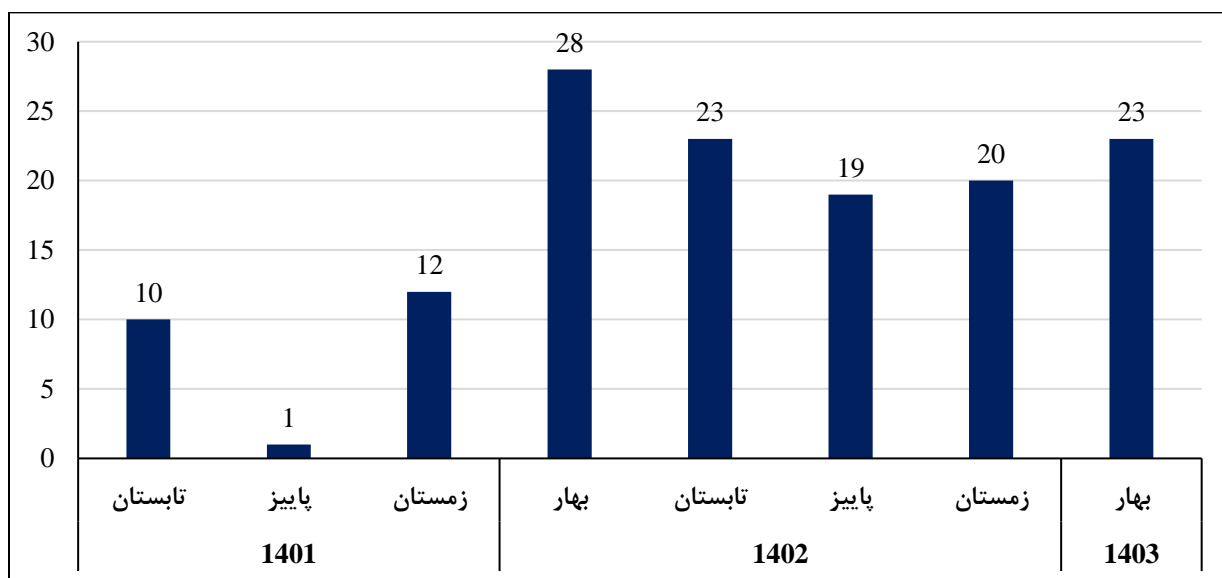
نمودار زیر بیانگر بهبود شاخص شفافیت و سلامت اداری برای استان خراسان جنوبی می‌باشد. در خراسان جنوبی، اقداماتی مانند راه‌اندازی درگاه ملی مجوزها باعث شفاف‌سازی فرآیند صدور مجوزهای کسب‌وکار شده است. این اقدام نه تنها زمان و هزینه‌های اخذ مجوز را کاهش داده، بلکه اعتماد فعالان اقتصادی را نیز تقویت کرده است. همچنین، برخورد جدی با مدیران متخلف و حذف "امضاهای طلایی" در روند صدور مجوزها، سلامت اداری را در این استان ارتقا داده است. این تغییرات باعث شده تا خراسان جنوبی در ارزیابی‌های ملی، جایگاه مناسبی در امنیت سرمایه‌گذاری داشته باشد و برای چندین دوره متوالی در میان برترین استان‌ها قرار گیرد. شفافیت در این استان به عنوان یکی از محورهای اصلی توسعه

اقتصادی مطرح بوده و همراه با سایر مؤلفه‌های بهبود محیط کسب‌وکار، مثل مشارکت مردمی در اقتصاد و اجرای قوانین مرتبط، تأثیر مثبتی بر جذب سرمایه‌گذاران داشته است

نمودار (۱۱) مقایسه شاخص شفافیت و سلامت اداری بین کشور و استان (بدترین نمره= ۱۰ و بهترین نمره=۰)



نمودار (۱۲) رتبه استان خراسان جنوبی در شاخص شفافیت و سلامت اداری

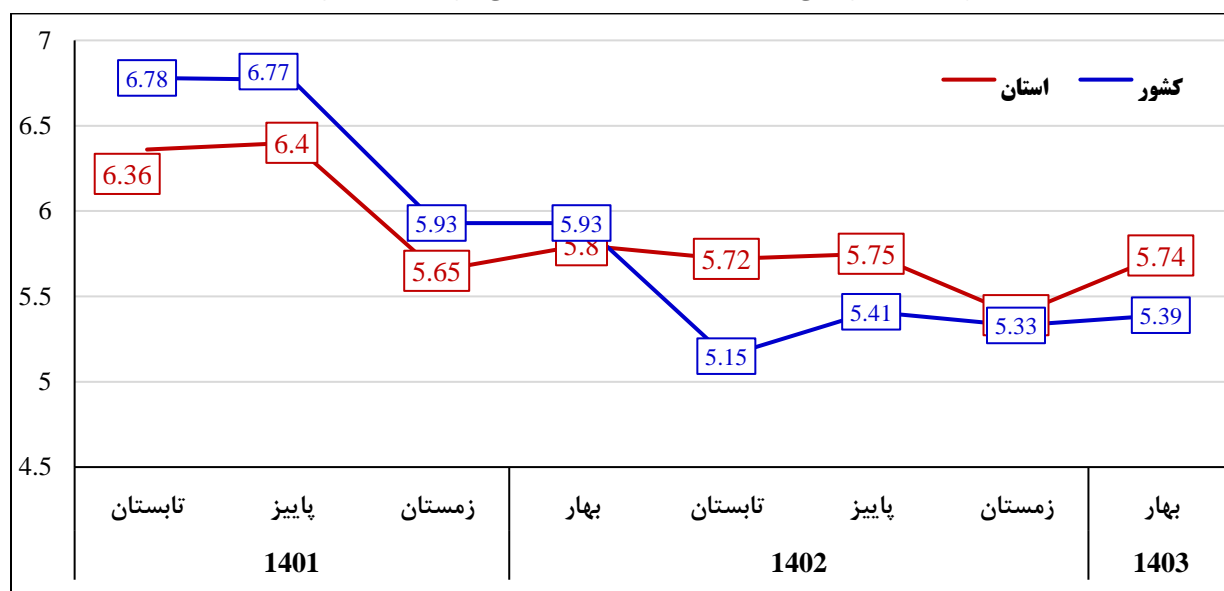


۶-۷. شاخص ثبات و پیش‌بینی‌پذیری مقررات و رویه‌های اجرایی

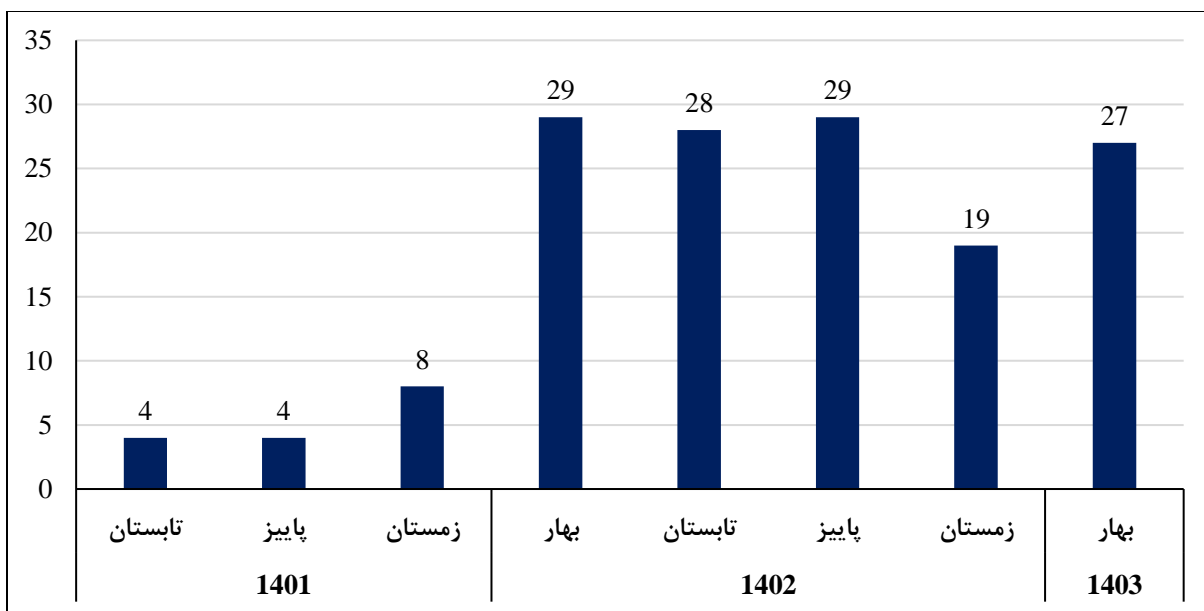
ثبات و پیش‌بینی‌پذیری مقررات و رویه‌های اجرایی تأثیر قابل‌توجهی بر جذب سرمایه‌گذاری دارد. سرمایه‌گذاران معمولاً به دنبال محیطی هستند که در آن قوانین و مقررات اقتصادی و اداری به‌صورت پایدار و شفاف اجرا شوند و از تغییرات ناگهانی که می‌تواند برنامه‌ریزی‌ها و سودآوری پروژه‌ها را مختل کند، جلوگیری شود. در یک محیط پایدار، سرمایه‌گذاران

می‌توانند با اطمینان بیشتری برنامه‌های بلندمدت خود را تنظیم کرده و منابع مالی و انسانی خود را تخصیص دهند. این اطمینان به آن‌ها اجازه می‌دهد ریسک‌های مرتبط با تغییرات غیرمنتظره در سیاست‌گذاری‌ها یا قوانین را کاهش دهند. برای مثال، وقتی قوانین مالیاتی، گمرکی، یا حمایتی از بخش تولید بدون اطلاع قبلی یا پشتوانه کارشناسی تغییر می‌کنند، سرمایه‌گذاران با هزینه‌های پیش‌بینی‌نشده و ریسک‌های اضافی مواجه می‌شوند که می‌تواند آن‌ها را از ادامه فعالیت منصرف کند. علاوه بر این، پیش‌بینی‌پذیری مقررات باعث کاهش هزینه‌های نظارتی و اجرایی برای دولت و بخش خصوصی می‌شود. سرمایه‌گذاران در محیطی که دستورالعمل‌ها و رویه‌ها به‌صورت روشن و منسجم اعمال شوند، نیازی به صرف منابع زیاد برای رفع ابهامات یا پیگیری اداری نخواهند داشت. در نهایت، ثبات مقرراتی یک پیام مثبت به بازارهای بین‌المللی ارسال می‌کند و کشور یا منطقه را به‌عنوان یک مقصد امن و قابل‌اعتماد برای سرمایه‌گذاری معرفی می‌نماید. این موضوع به‌ویژه در کشورهای در حال توسعه اهمیت بیشتری دارد، چرا که سرمایه‌گذاران بین‌المللی به دنبال محیط‌هایی هستند که ریسک‌های ناشی از تغییرات سیاسی و قانونی در آن حداقل باشد. نمودار زیر روند شاخص ثبات و پیش‌بینی‌پذیری مقررات و رویه‌های اجرایی را نشان می‌دهد. همانطور که مشخص است وضعیت این شاخص طی چند سال اخیر بهبود یافته است. یا این حال، در چند ماهه اخیر، با وجود افزایش ثبات و پیش‌بینی‌پذیر شدن مقررات و رویه‌های اجرایی، مقدار این شاخص از متوسط کشوری بیشتر شده است و نسبت به کشور شرایط نامناسب‌تری را نشان می‌دهد.

نمودار ۱۳) مقایسه شاخص ثبات و پیش‌بینی‌پذیری مقررات و رویه‌های اجرایی بین کشور و استان (بدترین نمره = ۱۰ و بهترین نمره = ۰)



نمودار ۱۴) رتبه استان خراسان جنوبی در شاخص ثبات و پیش‌بینی‌پذیری مقررات و رویه‌های اجرایی



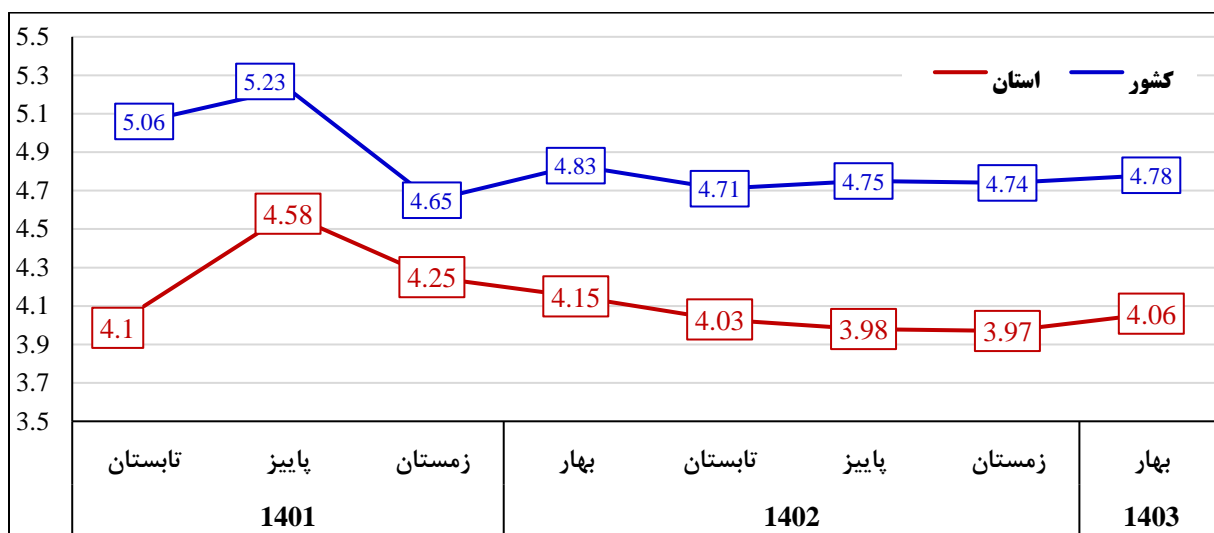
۷-۷. شاخص مصونیت جان و مال شهروندان از تعرض

شاخص مصونیت جان و مال شهروندان از تعرض، به معنای تضمین امنیت جانی و مالی افراد در برابر خطرات و تهدیدات است. این شاخص تأثیر مستقیم و مثبت بر سرمایه‌گذاری دارد، زیرا امنیت، یکی از اساسی‌ترین پیش‌نیازهای فعالیت‌های اقتصادی محسوب می‌شود. وقتی افراد و سرمایه‌گذاران اطمینان داشته باشند که جان و مال آن‌ها در محیطی امن و قانون‌مند محافظت می‌شود، تمایل بیشتری برای فعالیت‌های اقتصادی، مشارکت در پروژه‌ها و سرمایه‌گذاری بلندمدت خواهند داشت. نبود امنیت جانی و مالی، ریسک‌هایی مانند دزدی، تخریب دارایی‌ها، یا حتی تهدیدهای شخصی را افزایش می‌دهد که می‌تواند مانعی جدی برای سرمایه‌گذاری و رشد اقتصادی باشد. محیطی که در آن امنیت تضمین شده باشد، هزینه‌های مربوط به تأمین امنیت خصوصی یا بیمه را کاهش داده و این امر منابع مالی بیشتری را برای سرمایه‌گذاری‌های مولد آزاد می‌کند. همچنین، امنیت بالا باعث جلب سرمایه‌گذاران خارجی می‌شود، زیرا این گروه به‌ویژه به دنبال مناطقی با ریسک پایین و اطمینان بالا برای اجرای پروژه‌های خود هستند. از منظر اجتماعی، مصونیت جان و مال شهروندان باعث تقویت اعتماد عمومی به نهادهای حکومتی و کاهش رفتارهای غیرقانونی می‌شود. این امر به ثبات اجتماعی کمک کرده و زمینه‌ساز یک محیط اقتصادی پویاتر خواهد بود. در نتیجه، شاخص امنیت جانی و مالی نه تنها یک ضرورت اجتماعی، بلکه یک محرک قوی برای توسعه اقتصادی و جذب سرمایه‌گذاری است.

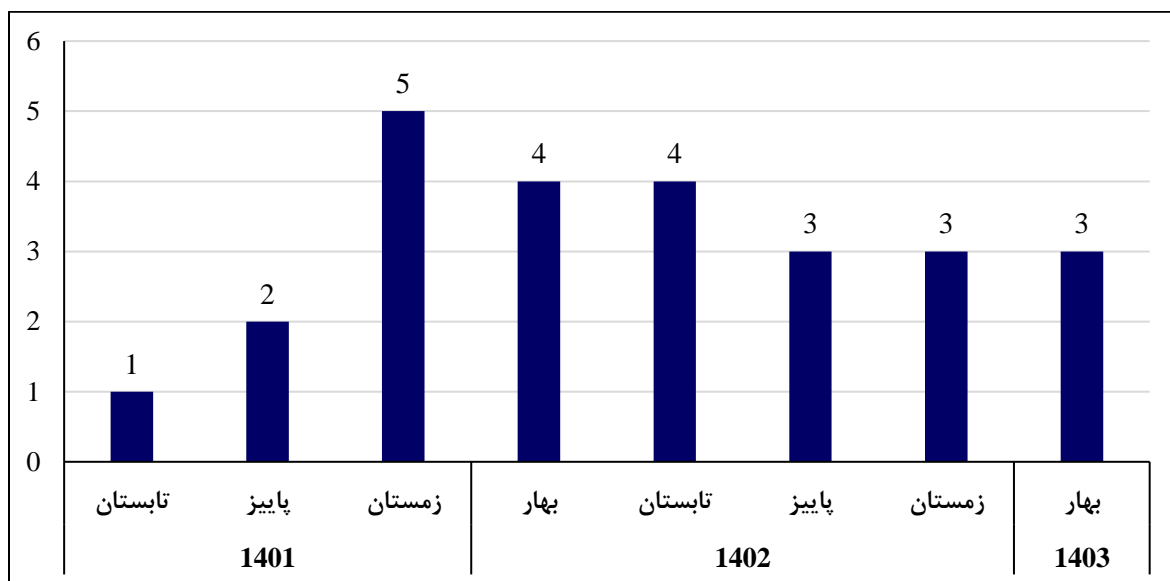
این شاخص برای استان خراسان جنوبی وضعیت مناسبی دارد و نسبت به متوسط کشوری نیز شرایط بهتری دارد. در استان خراسان جنوبی، این شاخص به دلیل ساختار فرهنگی و اجتماعی پادار، تعامل مثبت میان مردم و مسئولین، و برخورداری از مرزهای امن و مدیریت‌شده، وضعیت مطلوبی دارد. طبق گزارش‌های رسمی مرکز پژوهش‌های مجلس و نهادهای اقتصادی، این استان به‌صورت متوالی در میان برترین استان‌های ایران از نظر امنیت سرمایه‌گذاری قرار گرفته است. دلیل اصلی این موفقیت، توجه ویژه به کاهش جرائم، تقویت نظارت‌های امنیتی در نواحی شهری و روستایی، و هماهنگی میان

دستگاه‌های اجرایی برای ایجاد فضای ایمن برای کسب‌وکار و زندگی است. همچنین، نزدیکی به مرز افغانستان و مدیریت دقیق مرزها، به جای تهدید، به فرصتی اقتصادی و تجاری تبدیل شده است که سرمایه‌گذاران را به این منطقه جذب می‌کند. به‌طور کلی، این شاخص با ایجاد اطمینان در مورد حفاظت از سرمایه‌ها و دارایی‌ها، توانسته سرمایه‌گذاران داخلی و خارجی را تشویق کند تا به بهره‌برداری از ظرفیت‌های معدنی، کشاورزی و گردشگری خراسان جنوبی بپردازند

نمودار ۱۵) مقایسه شاخص مصونیت جان و مال شهروندان از تعرض بین کشور و استان (بدترین نمره = ۱۰ و بهترین نمره = ۰)



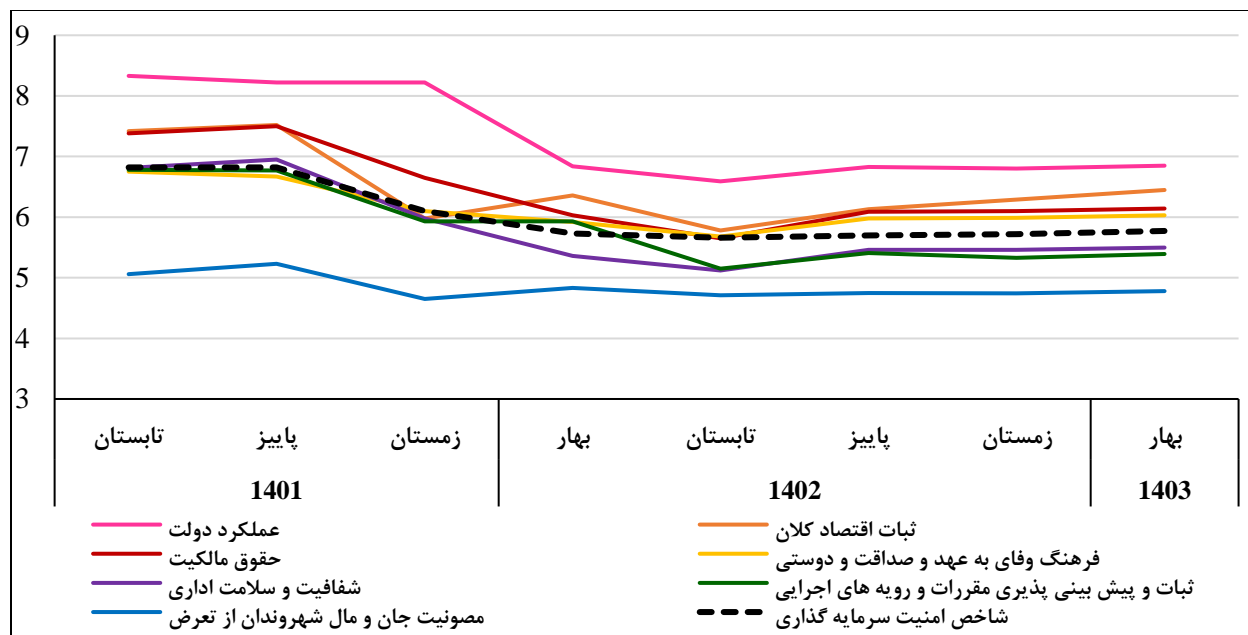
نمودار ۱۶) رتبه استان خراسان جنوبی در شاخص مصونیت جان و مال شهروندان از تعرض



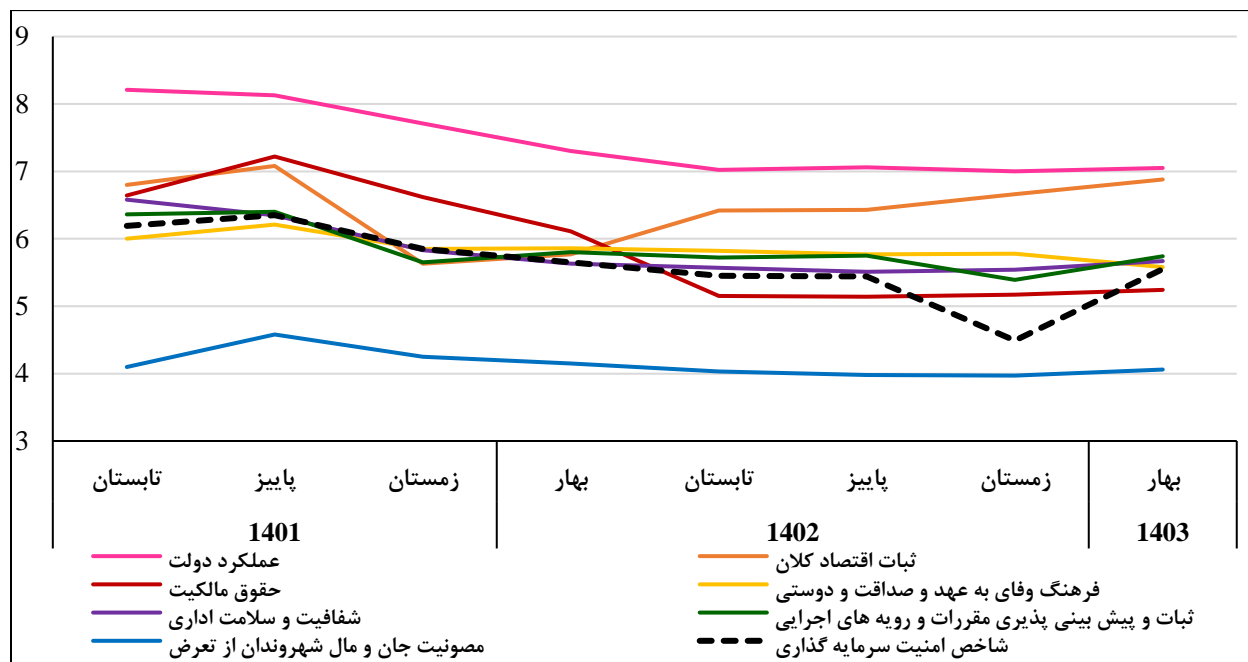
۷-۸. بررسی روند تغییرات شاخص امنیت سرمایه گذاری استان و کشور و مولفه های آن

همانطور که از شکل زیر مشخص است شاخص امنیت سرمایه گذاری در کشور ایران طی یکی دو سال اخیر روند مثبتی داشته و در سال ۱۴۰۲ به بهترین وضعیت سه سال اخیر رسیده است.

نمودار (۱۷) بررسی روند تغییرات شاخص امنیت سرمایه گذاری کشور و مولفه های آن (بدترین نمره= ۱۰ و بهترین نمره= ۰)



نمودار (۱۸) بررسی روند تغییرات شاخص امنیت سرمایه گذاری استان و مولفه های آن (بدترین نمره= ۱۰ و بهترین نمره= ۰)



بهبود این شاخص به دلایل مختلفی اتفاق افتاده است که در ادامه به برخی از این موارد اشاره می شود:

- **بهبود ثبات اقتصادی و کاهش نوسانات ارزی:** اقدامات دولت در راستای مدیریت بازار ارز و کنترل تورم، اعتماد سرمایه‌گذاران را افزایش داده است. این ثبات اقتصادی، پیش‌بینی‌پذیری را برای سرمایه‌گذاری‌ها بهبود داده و ریسک‌های مرتبط با آن را کاهش داده است.
- **افزایش شفافیت و سلامت اداری:** با ارتقاء مکانیزم‌های نظارتی و بهبود پاسخگویی در دستگاه‌های اجرایی، محیط امن‌تری برای سرمایه‌گذاران فراهم شده است.
- **بهبود عملکرد مسئولان استانی:** حمایت از سرمایه‌گذاران و ارتقاء تعاملات محلی با بخش خصوصی از جمله عواملی بوده که شرایط را برای جذب سرمایه‌ها مناسب‌تر کرده است. این موضوع به‌ویژه در برخی استان‌ها مثل خراسان جنوبی به‌عنوان یکی از استان‌های پیشرو در امنیت سرمایه‌گذاری، برجسته شده است.
- **تقویت زیرساخت‌ها و تسهیل مقررات:** توسعه زیرساخت‌های اقتصادی و کاهش پیچیدگی‌های بوروکراتیک، انگیزه سرمایه‌گذاری در بخش‌های مختلف را افزایش داده است.
- **تقویت همکاری بین نهادهای اقتصادی و قضایی:** هم‌افزایی بین دستگاه‌های قضایی، اقتصادی و نظارتی در پیگیری حقوق سرمایه‌گذاران و مقابله با سوءاستفاده‌ها از مقررات، اطمینان بیشتری برای فعالیت‌های اقتصادی ایجاد کرده است. این همکاری‌ها باعث شده مشکلات سرمایه‌گذاران سریع‌تر حل‌وفصل شود و موانع غیرضروری کاهش یابد.
- **حمایت هدفمند از تولید و سرمایه‌گذاری:** اجرای سیاست‌های حمایتی در راستای تقویت تولید داخلی، از جمله ارائه تسهیلات مالی و مالیاتی به صنایع و کسب‌وکارها، فضای مطلوب‌تری برای فعالیت اقتصادی فراهم کرده است. برنامه‌هایی مانند حمایت از صنایع کوچک و متوسط و احیای واحدهای تولیدی غیرفعال، سرمایه‌گذاری در بخش‌های مختلف را تقویت کرده است.
- **اصلاحات در نظام مجوزدهی و کاهش بوروکراسی:** راه‌اندازی درگاه ملی مجوزها و حذف پیچیدگی‌های اداری در صدور مجوزهای سرمایه‌گذاری، فرآیند شروع کسب‌وکارها را تسریع کرده و هزینه‌های اضافی را کاهش داده است. این تغییرات باعث شده تا فضای کسب‌وکار در کشور رقابتی‌تر شود.
- **افزایش جذب سرمایه‌گذاری خارجی:** با توجه به کاهش برخی تحریم‌ها و ارائه مشوق‌های جذاب به سرمایه‌گذاران خارجی در حوزه‌های انرژی، فناوری و گردشگری، علاقه‌مندی برای سرمایه‌گذاری بین‌المللی در ایران افزایش یافته است. این رویکرد باعث رشد اشتغال و ورود فناوری‌های نوین به اقتصاد کشور شده است.
- **تقویت زیرساخت‌های فناوری و دیجیتال:** استفاده از فناوری‌های نوین در ثبت و پیگیری شکایات و تسهیل ارتباط بین سرمایه‌گذاران و نهادهای دولتی، به کاهش فساد و افزایش شفافیت کمک کرده است. سامانه‌هایی مانند "سامانه هوشمند نظارت" باعث شده‌اند تا فرآیندها سریع‌تر و مطمئن‌تر انجام شوند.
- **حمایت از صنایع اولویت‌دار و استراتژیک:** برنامه‌های ویژه‌ای برای تقویت صنایع استراتژیک مانند انرژی‌های تجدیدپذیر، معدن، و کشاورزی هوشمند تدوین شده‌اند. این اقدامات باعث افزایش اعتماد سرمایه‌گذاران به حمایت دولت از پروژه‌های کلان شده است.

- **گسترش تعاملات منطقه‌ای و دیپلماسی اقتصادی:** تعاملات با کشورهای منطقه و همسایگان از طریق ایجاد قراردادهای تجاری و توسعه مناطق آزاد تجاری، فرصت‌های جدیدی برای سرمایه‌گذاری ایجاد کرده است. این دیپلماسی فعال، سرمایه‌گذاران خارجی را ترغیب به ورود به بازار ایران کرده است.
- **امنیت اجتماعی و فرهنگی در برخی استان‌ها:** در مناطقی مانند خراسان جنوبی، ساختارهای اجتماعی و فرهنگی پایدار، به همراه تعامل نزدیک میان مردم و مسئولین، زمینه را برای حفظ امنیت سرمایه‌گذاری فراهم کرده است.
- **گسترش آموزش و ارتقاء نیروی انسانی:** سرمایه‌گذاری در آموزش نیروی انسانی متخصص و توسعه مهارت‌های مرتبط با فناوری و مدیریت اقتصادی، باعث بهبود کیفیت نیروی کار و افزایش بهره‌وری در پروژه‌های سرمایه‌گذاری شده است.
- **ارتقاء رتبه ایران در شاخص‌های بین‌المللی:** تلاش برای بهبود رتبه در شاخص‌هایی نظیر سهولت کسب و کار، نوآوری و رقابت‌پذیری، نقش مهمی در جلب نظر سرمایه‌گذاران بین‌المللی داشته است.

۷-۹. اقدامات انجام شده توسط این اداره کل در حوزه سرمایه‌گذاری خارجی

استان خراسان جنوبی دارای پتانسیل‌ها و ظرفیت‌های اقتصادی و سرمایه‌گذاری گسترده‌ای می‌باشد که می‌تواند به رشد و توسعه این استان کمک کند و جایگاه استان را در بین سایر استان‌ها ارتقا دهد. از این رو یکی از اهداف اصلی این اداره کل، جلب و جذب سرمایه‌گذاری خارجی به منظور افزایش توسعه و رشد اقتصادی استان و فراهم سازی شرایط مشارکت مردم در اقتصاد بوده است. در جدول زیر وضعیت سرمایه‌گذاری استان در سه سال اخیر قابل مشاهده است که بیانگر عملکرد موفق این اداره کل در جذب سرمایه‌گذاری خارجی می‌باشد.

جدول ۳) وضعیت شاخص سرمایه‌گذاری استان خراسان جنوبی در طول سه ساله اخیر

شاخص	واحد سنجش	مهر ماه ۱۴۰۰	مهر ماه ۱۴۰۳	عملکرد سه ساله	درصد رشد
میزان سرمایه‌گذاری خارجی مصوب	میلیون دلار	۹۹۰	۱۶۹۳	۷۰۳	۷۱ درصد
میزان سرمایه‌گذاری خارجی وارده (جذب شده)	میلیون دلار	۸۶۸	۹۸۰۱	۱۱۳	۱۳ درصد
پروژه‌های دارای مجوز سرمایه‌گذاری خارجی	تعداد	۱۳	۳۴	۲۱	۱۶۱ درصد
پروژه‌های فعال (به بهره برداری رسیده)	تعداد	۹	۱۸	۹	۱۰۰ درصد
پروژه‌های در حال ساخت	تعداد	۲	۶	۴	۲۰۰ درصد
پروژه‌های در حال پیگیری	تعداد	۴	۱۰	۶	۱۵۰ درصد

❖ میزان سرمایه‌گذاری خارجی مصوب تا سال ۱۴۰۰ برابر ۹۹۰ میلیون دلار بوده و تا پایان مهر ماه ۱۴۰۳ به مبلغ ۱۶۹۳ میلیون دلار رسیده که رشد ۷۱ درصدی داشته است

- ❖ میزان سرمایه‌گذاری خارجی وارده (جذب شده) تا سال ۱۴۰۰ برابر ۸۶.۸ میلیون دلار بوده و تا پایان مهر ماه ۱۴۰۳ به بیش از ۹۸.۱ میلیون دلار رسیده که رشد ۱۳ درصدی را نشان می‌دهد.
 - ❖ پروژه‌های دارای مجوز سرمایه‌گذاری خارجی تا پایان مهر ماه ۱۴۰۳، به تعداد ۳۴ پروژه می‌باشد که طی سه سال گذشته، رشد ۱۶۱ درصدی داشته است.
- همچنین در ادامه پروژه‌های به بهره‌برداری رسیده، فعال و در حال ساخت استان نیز قابل مشاهده است.

جدول (۴) پروژه های به بهره برداری رسیده طی سه ساله اخیر

ردیف	عنوان پروژه	سال اخذ مجوز	بهره برداری	مبلغ مصوب		ملیت سرمایه گذار	اشتغال (نفر)		محل اجرا
				هزار دلار	هزار یورو		مستقیم	غیرمستقیم	
۱	تولید محصولات بتنی	۱۴۰۰	۱۴۰۰/۰۶		۴۰۰	افغانستان	۱۵	۱۰۰	خوسف
۲	برش انواع سنگ گرانیته	۱۴۰۰	۱۴۰۰/۱۲	۳۰۰		عراق	۱۵	۵۰	نهبندان
۳	تولید شمش فولاد ساده کربنی	۱۳۹۶	۱۴۰۰/۰۶	۷۵۰۰۰		چین	۲۵۰	۱۰۰۰	خوسف
۴	تولید کنسانتره سنگ آهن	۱۴۰۱	۱۴۰۱/۱۱	۹۰۰۰		چین	۸۰	۱۵۰	زیرکوه
۵	واحد نساجی منطقه ویژه اقتصادی	۱۴۰۱	۱۴۰۲/۰۲	۱۸۰۰		انگلستان	۱۲	۳۰	بیرجند
۶	واحد کنسانتره سنگ آهن و گندله سازی	۱۴۰۱	۱۴۰۲/۰۶	۶۰۰۰۰		چین	۱۱۰	۱۵۰	خوسف
۷	تولید کنسانتره زغالسنگ سخت	۱۴۰۱	۱۴۰۲/۰۳	۵۳۰۷		چین	۲۰۰	۳۵۰	طبس
۸	انبار عمومی در منطقه ویژه اقتصادی ماهیرود	۱۴۰۱	۱۴۰۳/۰۲	۳۰۰		افغانستان	۳	۱۰	سربیشه
۹	تولید الیاف شیشه	۱۴۰۲	۱۴۰۳/۰۶	۳۰۰۰۰		چین	۲۰۰	۵۰۰	خضری
	جمع			۱۸۱۷۰۷	۴۰۰		۸۸۵	۲۳۴۰	

جدول (۵) پروژه های سرمایه گذاری خارجی در حال ساخت

ردیف	عنوان پروژه	مبلغ مصوب		ملیت سرمایه گذار	اشتغال پیش بینی شده (نفر)		پیشرفت فیزیکی	محل اجرا
		هزار دلار	هزار یورو		مستقیم	غیرمستقیم		
۱	تولید کیسه یک لایه پلی اتیلن	۶۰۰		افغانستان	۲۲	۳۵	۵۵	سربیشه (ناحیه صنعتی مود)
۲	تولید هیدروکربن سبک و سنگین	۴۰۰۰		افغانستان	۱۵۰	۳۰۰	۲۰	منطقه ویژه اقتصادی بیرجند
۳	ترانشیب گاز مایع ال پی جی	۹۰۰		افغانستان	۵۰	۱۰۰	۹۰	منطقه ویژه اقتصادی ماهیرود
۴	واحد تخلیه، بارگیری و ذخیره سازی مشتقات نفتی سبک و سنگین	۱۳۷۲		افغانستان	۳۰	۱۰۰	۳۰	منطقه ویژه اقتصادی بیرجند
۵	نیروگاه خورشیدی ۳ مگاواتی	۲۴۶۴		آفریقای جنوبی	۵	۱۰	۲۰	شهرک صنعتی خوسف
۶	نیروگاه خورشیدی ۳ مگاواتی	۲۴۶۴		آفریقای جنوبی	۵	۱۰	۲۰	شهرک صنعتی خوسف
	جمع	۱۱۸۰۰			۲۶۲	۵۵۵	-	

جدول ۶) اطلاعات پروژه های سرمایه گذاری خارجی فعال و به بهره برداری رسیده در استان خراسان جنوبی

ردیف	شهرستان	عنوان پروژه	مبلغ مصوب (مجوز سرمایه گذاری خارجی)		ملیت سرمایه گذار	اشتغال (نفر)	
			هزار دلار	هزار یورو		مستقیم	غیرمستقیم
۱	خوسف	ریخته گری چدن خاکستری	۲۷۱۳۶		چین	۱۰۰	۲۰۰
۲		تولید شمش فولاد ساده کربنی	۷۵۰۰۰		چین	۲۵۰	۵۰۰
۳		نیروگاه خورشیدی ۱۰ مگاواتی خوسف		۱۴۰۰۰	آفریقای جنوبی	۱۰	۱۰
۴		تولید بتن آماده	۳۰۰		افغانستان	۳۰	۱۲۰
۵		تولید محصولات بتنی		۴۰۰	افغانستان	۱۵	۱۰۰
۶		واحد کنسانتره سنگ آهن و گندله سازی	۶۰۰۰۰		چین	۱۱۰	۱۵۰
۷	طبس	استخراج و بهره برداری معادن زغال سنگ	۳۲۰۰		چین	۱۰۰	۱۵۰
۸		خرید سهم الشرکه شرکت تولیدی و معدنی فلوراسپار	۶۸۷۲		ترکیه	۱۰۰	۲۰۰
۹		تولید کنسانتره زغالسنگ سخت	۵۳۰۷		چین	۲۰۰	۳۵۰
۱۰	سربیشه	نیروگاه خورشیدی ۷ مگاواتی سربیشه		۱۰۵۸۲	چین	۱۵	۲۰
۱۱		بسته بندی سیمان در منطقه ویژه اقتصادی ماهیرود	۱۹۰۰		افغانستان	۲۰	۵۰
۱۲		انبار عمومی در منطقه ویژه اقتصادی ماهیرود	۳۰۰		افغانستان	۳	۱۰
۱۳	بیرجند	بسته بندی برنج منطقه ویژه اقتصادی	۳۳۳		پاکستان	۲۰	۴۰
۱۴		واحد نساجی منطقه ویژه اقتصادی	۱۸۰۰		ایرانی مقیم انگلستان	۱۵	۳۰
۱۵	بشرویه	نیروگاه ۱ مگاواتی بشرویه		۶۰۰	آلمان	۵	۵
۱۶	نهبندان	برش انواع سنگ گرانیتی	۳۰۰		عراق	۱۵	۵۰
۱۷	زیرکوه	تولید کنسانتره سنگ آهن	۹۰۰۰		چین	۸۰	۱۵۰
۱۸	قاینات	تولید الیاف شیشه	۳۰۰۰۰		چین	۲۰۰	۵۰۰
جمع کل			۲۲۱۴۴۸	۲۵۵۸۲		۱۲۸۸	۲۶۳۵

همچنین لازم به ذکر است وضعیت سرمایه گذاری خارجی در استان خراسان جنوبی از گذشته تا به امروز به شرح زیر بوده است:

جدول ۷) وضعیت سرمایه گذاری خارجی در استان خراسان جنوبی

شاخص	از سال ۱۳۳۴-۱۴۰۰	از سال ۱۴۰۰-مهر ۱۴۰۳
سهم از کل تعداد پروژه	۵۰ درصد	۵۰ درصد
سهم از کل مبلغ مصوب سرمایه گذاری	۲۶ درصد	۷۴ درصد
سهم از کل اشتغال ایجاد شده	۳۱ درصد	۶۹ درصد

لازم به ذکر است، استان خراسان جنوبی در سال ۱۴۰۲ از نظر میزان سرمایه گذاری خارجی مصوب رتبه ۵ کشوری را با مبلغ ۴۴۹.۵ میلیون دلار در ۶ پروژه کسب کرده است.

علاوه بر این، بر اساس گزارش مرکز پژوهش های مجلس در بهار ۱۴۰۳ استان خراسان جنوبی از نظر شاخص امنیت سرمایه گذاری در رتبه ۵ قرار دارد. این در حالی است که استان در بهار سال ۱۴۰۲ در رتبه ۱۱ قرار داشته است.

جدول ۸) مقایسه شاخص امنیت سرمایه گذاری در یک سال گذشته

عنوان	بهار ۱۴۰۳	بهار ۱۴۰۲
خراسان جنوبی	۵.۵۵	۵.۶۵
کشور	۵.۷۷	۵.۷۳
رتبه استان در کشور	۵	۱۱

بهبود این شاخص به دلایل مختلفی اتفاق افتاده است که در ادامه به برخی از این موارد اشاره می شود:

- **بهبود ثبات اقتصادی و کاهش نوسانات ارزی:** اقدامات دولت در راستای مدیریت بازار ارز و کنترل تورم، اعتماد سرمایه گذاران را افزایش داده است. این ثبات اقتصادی، پیش بینی پذیری را برای سرمایه گذاری ها بهبود داده و ریسک های مرتبط با آن را کاهش داده است.
- **افزایش شفافیت و سلامت اداری:** با ارتقاء مکانیزم های نظارتی و بهبود پاسخگویی در دستگاه های اجرایی، محیط امن تری برای سرمایه گذاران فراهم شده است.
- **بهبود عملکرد مسئولان استانی:** حمایت از سرمایه گذاران و ارتقاء تعاملات محلی با بخش خصوصی از جمله عواملی بوده که شرایط را برای جذب سرمایه ها مناسب تر کرده است. این موضوع به ویژه در برخی استان ها مثل خراسان جنوبی به عنوان یکی از استان های پیشرو در امنیت سرمایه گذاری، برجسته شده است.
- **تقویت زیرساخت ها و تسهیل مقررات:** توسعه زیرساخت های اقتصادی و کاهش پیچیدگی های بوروکراتیک، انگیزه سرمایه گذاری در بخش های مختلف را افزایش داده است.

- **تقویت همکاری بین نهادهای اقتصادی و قضایی:** هم‌افزایی بین دستگاه‌های قضایی، اقتصادی و نظارتی در پیگیری حقوق سرمایه‌گذاران و مقابله با سوءاستفاده‌ها از مقررات، اطمینان بیشتری برای فعالیتهای اقتصادی ایجاد کرده است. این همکاری‌ها باعث شده مشکلات سرمایه‌گذاران سریع‌تر حل‌وفصل شود و موانع غیرضروری کاهش یابد.
- **حمایت هدفمند از تولید و سرمایه‌گذاری:** اجرای سیاست‌های حمایتی در راستای تقویت تولید داخلی، از جمله ارائه تسهیلات مالی و مالیاتی به صنایع و کسب‌وکارها، فضای مطلوب‌تری برای فعالیت اقتصادی فراهم کرده است. برنامه‌هایی مانند حمایت از صنایع کوچک و متوسط و احیای واحدهای تولیدی غیرفعال، سرمایه‌گذاری در بخش‌های مختلف را تقویت کرده است.
- **اصلاحات در نظام مجوزدهی و کاهش بوروکراسی:** راه‌اندازی درگاه ملی مجوزها و حذف پیچیدگی‌های اداری در صدور مجوزهای سرمایه‌گذاری، فرآیند شروع کسب‌وکارها را تسریع کرده و هزینه‌های اضافی را کاهش داده است. این تغییرات باعث شده تا فضای کسب‌وکار در کشور رقابتی‌تر شود.
- **افزایش جذب سرمایه‌گذاری خارجی:** با توجه به کاهش برخی تحریم‌ها و ارائه مشوق‌های جذاب به سرمایه‌گذاران خارجی در حوزه‌های انرژی، فناوری و گردشگری، علاقه‌مندی برای سرمایه‌گذاری بین‌المللی در ایران افزایش یافته است. این رویکرد باعث رشد اشتغال و ورود فناوری‌های نوین به اقتصاد کشور شده است.
- **تقویت زیرساخت‌های فناوری و دیجیتال:** استفاده از فناوری‌های نوین در ثبت و پیگیری شکایات و تسهیل ارتباط بین سرمایه‌گذاران و نهادهای دولتی، به کاهش فساد و افزایش شفافیت کمک کرده است. سامانه‌هایی مانند "سامانه هوشمند نظارت" باعث شده‌اند تا فرآیندها سریع‌تر و مطمئن‌تر انجام شوند.
- **حمایت از صنایع اولویت‌دار و استراتژیک:** برنامه‌های ویژه‌ای برای تقویت صنایع استراتژیک مانند انرژی‌های تجدیدپذیر، معدن، و کشاورزی هوشمند تدوین شده‌اند. این اقدامات باعث افزایش اعتماد سرمایه‌گذاران به حمایت دولت از پروژه‌های کلان شده است.
- **گسترش تعاملات منطقه‌ای و دیپلماسی اقتصادی:** تعاملات با کشورهای منطقه و همسایگان از طریق ایجاد قراردادهای تجاری و توسعه مناطق آزاد تجاری، فرصت‌های جدیدی برای سرمایه‌گذاری ایجاد کرده است. این دیپلماسی فعال، سرمایه‌گذاران خارجی را ترغیب به ورود به بازار ایران کرده است.
- **امنیت اجتماعی و فرهنگی در برخی استان‌ها:** در مناطقی مانند خراسان جنوبی، ساختارهای اجتماعی و فرهنگی پایدار، به همراه تعامل نزدیک میان مردم و مسئولین، زمینه را برای حفظ امنیت سرمایه‌گذاری فراهم کرده است.

- گسترش آموزش و ارتقاء نیروی انسانی: سرمایه‌گذاری در آموزش نیروی انسانی متخصص و توسعه مهارت‌های مرتبط با فناوری و مدیریت اقتصادی، باعث بهبود کیفیت نیروی کار و افزایش بهره‌وری در پروژه‌های سرمایه‌گذاری شده است.

- ارتقاء رتبه ایران در شاخص‌های بین‌المللی: تلاش برای بهبود رتبه در شاخص‌هایی نظیر سهولت کسب‌وکار، نوآوری و رقابت‌پذیری، نقش مهمی در جلب نظر سرمایه‌گذاران بین‌المللی داشته است.

۸. نتیجه‌گیری و ارائه توصیه‌های سیاستی

استان خراسان جنوبی طی سال‌های اخیر در زمینه امنیت سرمایه‌گذاری توانسته است موقعیت مناسبی در کشور به دست آورد. این استان به دلیل داشتن منابع طبیعی غنی از جمله معادن، ظرفیت‌های کشاورزی و گردشگری، و مرز طولانی با افغانستان، فرصت‌های ارزشمندی را برای سرمایه‌گذاران داخلی و خارجی فراهم کرده است. وجود این منابع استراتژیک و برنامه‌ریزی مناسب در بهبود شاخص‌های امنیت سرمایه‌گذاری، عامل اصلی پیشرفت در این زمینه بوده است.

شاخص امنیت سرمایه‌گذاری استان خراسان جنوبی در مقایسه با میانگین کشوری در وضعیت مطلوب‌تری قرار دارد. بر اساس گزارش مرکز پژوهش‌های مجلس، این استان در بهار ۱۴۰۳ موفق به کسب رتبه پنجم در شاخص امنیت سرمایه‌گذاری شد، در حالی که در بهار ۱۴۰۲ رتبه یازدهم را داشت. این ارتقا ناشی از اجرای سیاست‌هایی همچون بهبود شفافیت و سلامت اداری، کاهش بروکراسی، و افزایش تعامل میان بخش دولتی و خصوصی بوده است.

در حوزه زیرساخت‌ها، توسعه قابل‌توجهی صورت گرفته است. احداث راه‌آهن و اتصال استان به شبکه ریلی کشور، توسعه فرودگاه بین‌المللی بیرجند با اعتبار ۶۰۰ میلیارد ریال، گسترش شبکه‌های برق‌رسانی و آبرسانی به مناطق روستایی، و تکمیل پروژه انتقال آب از دریای عمان و خلیج فارس، بخشی از این اقدامات است. همچنین، در حوزه گازرسانی، جشن پایان گازرسانی به تمامی روستاهای بالای ۲۰ خانوار در سال ۱۴۰۱ برگزار شد که نشان‌دهنده رشد ۲۶۶ درصدی در این حوزه است.

در بخش جذب سرمایه‌گذاری خارجی نیز عملکرد استان بسیار چشمگیر بوده است. میزان سرمایه‌گذاری خارجی مصوب از ۹۹۰ میلیون دلار در مهر ۱۴۰۰ به ۱۶۹۳ میلیون دلار در مهر ۱۴۰۳ رسیده که رشدی ۷۱ درصدی را نشان می‌دهد. تعداد پروژه‌های دارای مجوز سرمایه‌گذاری خارجی نیز با افزایش ۱۶۱ درصدی، از ۱۳ پروژه در سال ۱۴۰۰ به ۳۴ پروژه در سال ۱۴۰۳ رسیده است. این پروژه‌ها شامل بخش‌های متنوعی از جمله تولید شمش فولاد، کنسانتره سنگ آهن، نیروگاه‌های خورشیدی و صنایع نساجی می‌شود که توانسته‌اند فرصت‌های شغلی گسترده‌ای ایجاد کنند.

شاخص‌های دیگری مانند حقوق مالکیت، شفافیت اداری، و ثبات مقررات نیز در استان بهبود قابل‌توجهی داشته‌اند. شاخص حقوق مالکیت از تابستان ۱۴۰۲ تاکنون رتبه اول کشوری را به خود اختصاص داده است که نشان‌دهنده حفاظت قوی از دارایی‌ها و حقوق سرمایه‌گذاران است. همچنین، شاخص شفافیت و سلامت اداری به دلیل اقداماتی

مانند حذف امضاهای طلایی و راه اندازی درگاه ملی مجوزها، ارتقا یافته و جایگاه استان را در این زمینه تقویت کرده است.

ثبات اجتماعی و امنیتی استان نیز از عوامل کلیدی در جذب سرمایه گذاری به شمار می رود. نزدیکی به مرز افغانستان و مدیریت دقیق مرزها نه تنها تهدیدی ایجاد نکرده بلکه به فرصتی اقتصادی و تجاری تبدیل شده است. امنیت اجتماعی بالا، کاهش جرائم، و تعامل مثبت میان مردم و مسئولین، فضای امنی برای سرمایه گذاران فراهم کرده است.

اقدامات انجام شده در زمینه توسعه زیرساخت ها، بهبود شاخص های امنیت سرمایه گذاری، و مدیریت مناسب منابع، خراسان جنوبی را به یکی از مناطق جذاب برای سرمایه گذاران داخلی و خارجی تبدیل کرده است. این استان با ظرفیت های بالقوه خود، مسیر روشنی برای رشد اقتصادی و توسعه پایدار در پیش دارد. در این راستا، به منظور افزایش امنیت سرمایه گذاری در استان خراسان جنوبی، پیشنهادات و راهکارهای زیر ارائه می گردد:

شاخص عملکرد دولت

- الزام دستگاه های اجرایی به پاسخگویی مکتوب و مستند به سرمایه گذاران طی حداکثر ۱۰ روز کاری.
- تدوین دستورالعمل استاندارد برای زمان بندی فرآیندهای اداری مرتبط با سرمایه گذاری و اعمال جریمه برای تأخیرهای غیرموجه.
- ایجاد کارگروه ویژه نظارت بر اجرای تعهدات دولتی به سرمایه گذاران و گزارش ماهانه به شورای برنامه ریزی استان.
- اختصاص مشاوران اقتصادی رسمی در استانداری برای ارائه خدمات رایگان به سرمایه گذاران داخلی و خارجی.
- پاداش به استان های برتر در امنیت سرمایه گذاری و ایجاد سیستم ارزیابی و رتبه بندی شهرستان های استان برای تشویق آنها به بهبود زیرساخت ها و جذب سرمایه گذاری.
- ایجاد نهادهای حمایت از سرمایه گذاران از طریق تأسیس مرکز حل اختلافات اقتصادی به منظور حل سریع و مؤثر اختلافات اقتصادی میان سرمایه گذاران و نهادهای دولتی یا خصوصی.

شاخص ثبات اقتصاد کلان

- ایجاد صندوق ضمانت سرمایه گذاری استانی با مشارکت دولت و بخش خصوصی برای پوشش نوسانات اقتصادی.
- تدوین بسته حمایتی ویژه سرمایه گذاران در حوزه های صنعتی و کشاورزی شامل کاهش هزینه های انرژی، آب و مالیات.
- انعقاد قراردادهای ثابت بلندمدت تأمین برق و گاز برای سرمایه گذاران صنعتی با قیمت های مصوب و غیرقابل تغییر طی ۵ سال در مناطق محروم.
- ایجاد امکان دریافت وام های ارزی با بازپرداخت ریالی برای سرمایه گذاران صادرات محور استان.
- افزایش تعاملات بین بخشی از طریق تقویت هماهنگی بین نهادهای دولتی و خصوصی و همکاری با اتاق های بازرگانی و انجمن های صنفی

شاخص حقوق مالکیت

- ایجاد سامانه الکترونیکی ثبت و بررسی مالکیت اراضی صنعتی و کشاورزی برای جلوگیری از معاملات معارض.
- الزام دستگاه‌های اجرایی به ارائه سند رسمی برای اراضی واگذار شده به سرمایه‌گذاران حداکثر ظرف ۳۰ روز.
- حذف واسطه‌گری در خرید و فروش زمین‌های صنعتی از طریق ایجاد بورس املاک و مستغلات ویژه سرمایه‌گذاران.
- ایجاد دفاتر تخصصی ثبت مالکیت و تسریع فرآیند انتقال اسناد اراضی در مناطق صنعتی استان.
- ایجاد پنجره واحد حمایت از سرمایه‌گذاری برای تسهیل دسترسی سرمایه‌گذاران به خدمات قانونی و مشاوره‌ای.
- راه‌اندازی صندوق بیمه حقوق مالکیت فکری برای حمایت از نوآوری‌ها و اختراعات محلی

شاخص فرهنگ وفای به عهد و صداقت و دوستی

- ایجاد سامانه رتبه‌بندی کسب و کارهای استانی بر اساس سوابق خوش‌حسابی، اجرای تعهدات و عملکرد اقتصادی.
- ایجاد ضمانت اجرایی برای قراردادهای مشارکت عمومی-خصوصی (PPP) و درج جرایم تخلف در مفاد قراردادهای دولتی.
- توسعه سیستم اعتبارسنجی سرمایه‌گذاران با استعلام سوابق اقتصادی از بانک مرکزی و سازمان مالیاتی.
- تعریف الزامات قانونی سختگیرانه برای برخورد با فسخ یک‌طرفه قراردادهای دولتی بدون دلیل موجه
- راه‌اندازی دفاتر ویژه امنیت سرمایه‌گذاری برای رسیدگی فوری به شکایات سرمایه‌گذاران

شاخص شفافیت و سلامت اداری

- ایجاد سامانه شفافیت مالی برای نظارت عمومی بر کلیه تسهیلات، معافیت‌های مالیاتی و حمایت‌های دولتی به سرمایه‌گذاران.
- الزام مدیران دستگاه‌های اجرایی به اعلام عمومی تمامی تصمیمات اقتصادی استان در یک پایگاه رسمی آنلاین.
- الزام به برگزاری مناقصات و مزایده‌های دولتی مرتبط با سرمایه‌گذاری به صورت کاملاً الکترونیکی و قابل ردیابی.
- ایجاد واحد بازرسی مستقل در استانداری برای بررسی فساد احتمالی در صدور مجوزهای سرمایه‌گذاری.
- بهبود مدیریت و نظارت اقتصادی از طریق ایجاد پایگاه داده جامع اقتصادی (راه‌اندازی سامانه‌ای برای ارائه اطلاعات شفاف درباره فرصت‌های سرمایه‌گذاری، وضعیت پروژه‌ها، و روند اقتصادی استان) و نظارت مداوم بر عملکرد دستگاه‌های اجرایی
- توسعه پلتفرم‌های شفاف‌سازی هزینه‌های دولتی مرتبط با پروژه‌های سرمایه‌گذاری
- اعطای مشوق‌های مالیاتی به کسب و کارهایی که به صورت شفاف صورت‌های مالی ارائه می‌دهند
- ایجاد سامانه گزارش‌دهی فساد به صورت ناشناس برای ارتقای شفافیت و سلامت اداری

شاخص ثبات و پیش‌بینی‌پذیری مقررات و رویه‌های اجرایی

- ممنوعیت تغییر قوانین و مقررات مالیاتی و بیمه‌ای برای سرمایه‌گذاران تا ۵ سال پس از شروع فعالیت اقتصادی.
- ایجاد سامانه اطلاع‌رسانی تغییرات قانونی و مالیاتی به‌صورت پیامک و ایمیل برای سرمایه‌گذاران فعال در استان.
- الزام دولت به ارائه مشوق‌های مالی و بیمه‌ای برای سرمایه‌گذارانی که دچار خسارت ناشی از تغییرات ناگهانی مقررات شوند.
- ایجاد پنل الکترونیکی مشاوره حقوقی رایگان برای پاسخگویی به سؤالات سرمایه‌گذاران درباره مقررات استانی.
- راه‌اندازی کمیته‌های تخصصی برای بازبینی و ساده‌سازی مقررات سرمایه‌گذاری

شاخص مصونیت جان و مال شهروندان از تعرض

- افزایش گشت‌های امنیتی در مناطق صنعتی و شهرک‌های سرمایه‌گذاری استان برای جلوگیری از سرقت و ناامنی.
- ایجاد دادگاه‌های ویژه دعاوی اقتصادی برای رسیدگی سریع‌تر به اختلافات حقوقی سرمایه‌گذاران در استان.
- الزام شرکت‌های بیمه‌ای به ارائه بیمه امنیت سرمایه‌گذاری با پوشش کامل سرقت، تخریب و حوادث غیرمترقبه.
- نصب سامانه‌های نظارت تصویری و هوشمند در مناطق صنعتی استان با مشارکت نهادهای امنیتی و بخش خصوصی.
- تدوین استانداردهای رفتاری و اخلاقی برای کارمندان دولتی در مواجهه با سرمایه‌گذاران

منابع و مآخذ

- میرمحمدتبار، سید احمد و افشار، زین العابدین. (۱۴۰۱). فراتحلیل تأثیر امنیت بر سرمایه‌گذاری اقتصادی در ایران. فصلنامه جامعه‌شناسی اقتصادی و توسعه، ۸(۲)، ۱-۲۵.
- ذاکریان، م. (۱۴۰۲). خراسان جنوبی رتبه پنجم امنیت سرمایه‌گذاری را دارد. خبرگزاری ایرنا.
- سعیدی، ح. و نوروزی، م. (۱۴۰۲). تبیین مفهوم امنیت سرمایه‌گذاری در جرم پولشویی تحت چارچوب و قوانین انقلاب اسلامی ایران و قرآن کریم. پژوهش‌نامه فرهنگ و معارف دینی، ۷، ۱۳-۲۶.
- مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی. (۱۴۰۲). پایش امنیت سرمایه‌گذاری به تفکیک استان‌ها و حوزه‌های کاری. مرکز پژوهش‌های مجلس.
- شاه‌آبادی، ا.، نظریور، م.، مهرگان، ن. و جعفری، م. (۱۳۹۸). تأثیر امنیت سرمایه‌گذاری بر تجهیز منابع مالی در بازار سرمایه ایران. فصلنامه پژوهش‌های اقتصادی ایران، ۲۴(۸۰)، ۱-۲۴.
- ذاکریان، م. (۱۴۰۲). خراسان جنوبی در رتبه پنجم امنیت سرمایه‌گذاری. خبرگزاری مهر.
- حسینی، س. م. حبیبی مجنده، م. (۱۴۰۳). ره‌گیری مفهوم و جایگاه "مراقبت مقتضی" در حقوق بین‌الملل سرمایه‌گذاری. فصلنامه تحقیقات حقوقی، ۲۷(۲)، ۱-۲۰.

مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی. (۱۴۰۱). بررسی روند سرمایه‌گذاری در ایران. تهران: مرکز پژوهش‌های مجلس.

فطرس، م. ح.، و احمدوند، ن. (۱۳۹۵). تأثیر جذب سرمایه نقدی و غیرنقدی بر رشد اقتصادی ایران. فصلنامه سیاست‌های راهبردی و کلان، ۱۶(۴)، ۹۰-۱۱۴.

خیری، م.، دهباشی، و اسماعیل‌پورمقدم، ه. (۱۳۹۵). بررسی رابطه توسعه پایدار گردشگری با امنیت سرمایه‌گذاری با تأکید بر اقتصاد مقاومتی. فصلنامه جغرافیا و برنامه‌ریزی منطقه‌ای، ۷(۱)، ۱۵-۲۸.

مشهدی‌زاده، ا. و قدرت‌نماشبستری، م. (۱۴۰۲). انتساب مسئولیت به دولت‌ها در رویه داوری ایکسید: تحلیل موردی. فصلنامه حقوق بین‌الملل اقتصادی ایران، ۱۲(۲)، ۴۵-۷۲.

رجایی رامشه، ح. (۱۴۰۲). هدایت پیامبر اکرم (ص) در پیشرفت اقتصادی با تأکید بر زیرساخت‌ها. مطالعات اسلامی و اقتصادی، ۲۵(۳)، ۱۰۱-۱۲۲.

Mehrara, M., & Ahmadi, R. (۲۰۱۹). The impact of economic freedom and political stability on foreign direct investment. *Economic Research*, ۲۴(۲), ۸۹-۱۱۰.

Kaufmann, D., Kraay, A., & Mastruzzi, M. (۲۰۱۰). The worldwide governance indicators: Methodology and analytical issues. *World Bank Policy Research Working Paper*.

Acemoglu, D., Johnson, S., & Robinson, J. A. (۲۰۰۱). The colonial origins of comparative development: An empirical investigation. *American Economic Review*, ۹۱(۵), ۱۳۶۹-۱۴۰۱.

Calderón, C., & Servén, L. (۲۰۰۴). The effects of infrastructure development on growth and income distribution. *World Bank Policy Research Working Paper*.

Fukuyama, F. (۱۹۹۵). *Trust: The social virtues and the creation of prosperity*. Free Press.

Asiedu, E. (۲۰۰۲). On the determinants of foreign direct investment to developing countries: Is Africa different? *World Development*, ۳۰(۱), ۱۰۷-۱۱۹.

North, D. C. (۱۹۹۰). *Institutions, institutional change and economic performance*. Cambridge University Press.

Buchanan, B. G., Le, Q. V., & Rishi, M. (۲۰۱۲). Foreign direct investment and institutional quality: Some empirical evidence. *International Review of Financial Analysis*, ۲۱, ۸۱-۸۹.

Busse, M., & Hefeker, C. (۲۰۰۷). Political risk, institutions, and foreign direct investment. *European Journal of Political Economy*, ۲۳(۲), ۳۹۷-۴۱۵.

Alfaro, L., Chanda, A., Kalemli-Ozcan, S., & Sayek, S. (۲۰۰۴). FDI and economic growth: The role of local financial markets. *Journal of International Economics*, ۶۴(۱), ۸۹-۱۱۲.

Campos, N. F., & Kinoshita, Y. (۲۰۰۳). Why does FDI go where it goes? New evidence from the transition economies. *IMF Working Paper*, WP/۰۳/۲۲۸.